

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV

Evidenčné číslo: 105002/B/2019/36100138743246340

KOMPARATÍVNA ANALÝZA HOSPODÁRSTVA
ETIÓPIE A ERITREY

Bakalárska práca

2019

Karin Zaťková

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV

KOMPARATÍVNA ANALÝZA HOSPODÁRSTVA
ETIÓPIE A ERITREY

Bakalárska práca

Študijný program: Medzinárodné ekonomické vzťahy

Študijný odbor: Medzinárodné ekonomické vzťahy

Školiace pracovisko: Katedra medzinárodných ekonomických vzťahov
a hospodárskej diplomacie

Vedúci záverečnej práce: Ing. Mykhaylo Kunychka, PhD.

Bratislava 2019

Karin Zaťková

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že bakalársku prácu ***Komparatívna analýza hospodárstva Etiópie a Eritrey*** som vypracovala samostatne a že som uviedla všetku použitú literatúru.

Dátum:

.....

(podpis študenta)

Pod'akovanie

Touto cestou sa chcem pod'akovať v prvom rade vedúcemu mojej bakalárskej práce Ing. Mykhaylovi Kunychkovi, PhD., za trpezlivosť, pripomienky a cenné rady počas celého obdobia tvorby tejto záverečnej práce. Zároveň chcem pod'akovať celej mojej rodine za neustálu podporu.

ABSTRAKT

ZAŤKOVÁ, Karin: *Komparatívna analýza hospodárstva Etiópie a Eritrey*; Ekonomická univerzita v Bratislave; Fakulta medzinárodných vzťahov; Katedra medzinárodných ekonomických vzťahov a hospodárskej diplomacie; Vedúci záverečnej práce: Ing. Mykhaylo Kunychka, PhD.; Bratislava: FMV EU, 2019, 51 s.

Cieľom práce je komparatívna analýza hospodárstva krajín Etiópie a Eritrey na základe vybraných makroekonomických ukazovateľov a objasnenie postavenia týchto krajín v medzinárodnom obchode a svetovom dianí. Práca je rozdelená do štyroch kapitol. Práca obsahuje osem tabuliek a päť grafov. V rámci prvej kapitoly je bližšie rozpracovaná všeobecná charakteristika krajín Etiópie a Eritrea, vrátane podrobnejšie rozpracovanej témy historického vývoja, zásob nerastných surovín a poľnohospodárstva oboch krajín. Druhá časť záverečnej práce obsahuje hlavné a čiastočné ciele. Tretia kapitola obsahuje metodológiu. Štvrtá záverečná kapitola je venovaná výsledkom práce na základe porovnania vybraných makroekonomických faktorov, medzi ktoré patria hrubý domáci produkt, štatistika obchodnej bilancie, verejný dlh, miera nezamestnanosti a priame zahraničné investície. Výsledkom práce je konštatovanie, že napriek veľkej podobnosti oboch ekonomík, je Eritrea zaostalejšou krajinou vykazujúcou horšie tak makroekonomické ukazovatele, ako aj index ľudského rozvoja. Postavenie Etiópie je v rámci svetového diania v súčasnosti významnejšie, aj vďaka dosiahnutiu rýchleho ekonomického rastu.

Kľúčové slová: Eritrea, Etiópie, komparatívna analýza, makroekonomické ukazovatele, hospodárstvo, historický vývoj

ABSTRACT

ZATKOVÁ, Karin: *Comparative analysis of economy of Ethiopia and Eritrea*; University of Economics in Bratislava; Faculty of International Relations; Department of International Economic Relations and Economic Diplomacy; Supervisor of the bachelor's thesis: Ing. Mykhaylo Kunychka, PhD.; Bratislava: FMV EU, 2019; 51 p.

The thesis's objective is a comparative analysis of Ethiopia's and Eritrea's economies, conducted on chosen macroeconomic indicators and explanation of their position within international trade and the world's affairs. This thesis is divided into four chapters and contains eight tables and five charts. The first chapter incorporates general characteristics of both countries, including their historical development, a supply of mineral resources and agriculture. In the second chapter, the focus is on the main and partial objectives of the thesis. The third chapter is defining a methodology. The fourth and the last chapter is dedicated to results obtained from the comparison of chosen macroeconomic indicators, among which belongs gross domestic product, trade balance statistic, public debt, unemployment rate and direct foreign investment. The result of this thesis is an observation, that despite many similarities between economies of both countries, Eritrea is, in fact, more underdeveloped than Ethiopia and demonstrates worse macroeconomic indicators as well as the Human Development Index. Ethiopia's current position within the world's affairs is further significant thanks to the achievement of rapid economic growth.

Key words: Eritrea, Ethiopia, comparative analysis, macroeconomics indicators, economy, historical development

Obsah

Úvod	10
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí.....	12
1.1 Všeobecná charakteristika Etiópie a Eritrey	12
1.2 Hospodársky vývoj Etiópie a Eritrey	15
1.2.1 Nerastné suroviny	18
1.2.2 Poľnohospodárstvo	20
1.3 Historický vývoj Etiópie a Eritrey	21
2 Ciele bakalárskej práce	25
3 Metodika práce a metódy skúmania	26
4 Výsledky práce	27
4.1 Komparácia krajín na základe vybraných makroekonomických ukazovateľov	28
4.1.1 Hrubý domáci produkt vo vzťahu k verejnému dlhu.....	34
4.1.2 Zahranično-obchodná činnosť Eritrey a Etiópie.....	38
Záver	43
Zoznam použitej literatúry	44

Zoznam tabuliek

<i>Tabuľka 1 Porovnanie nerastného bohatstva Etiópie a Eritrey</i>	<i>20</i>
<i>Tabuľka 2 Porovnanie vývoja miery inflácie v Eritrei a Etiópie v rokoch 2008 – 2017 (%)</i>	<i>29</i>
<i>Tabuľka 3 Porovnanie vývoja miery nezamestnanosti v Eritrei a Etiópii v rokoch 2008 – 2017 (%).....</i>	<i>31</i>
<i>Tabuľka 4 Porovnanie hodnôt verejného dlhu Eritrey a Etiópie v rokoch 2017 – 2018 (% HDP)</i>	<i>38</i>
<i>Tabuľka 5 Komoditná štruktúra importu a exportu Eritrey v rokoch 2016 – 2017</i>	<i>39</i>
<i>Tabuľka 6 Teritoriálna štruktúra importu a exportu Eritrey v rokoch 2017 – 2018.....</i>	<i>40</i>
<i>Tabuľka 7 Komoditná štruktúra importu a exportu Etiópie v rokoch 2017 – 2018</i>	<i>40</i>
<i>Tabuľka 8 Teritoriálna štruktúra importu a exportu Etiópie v rokoch 2017 – 2018</i>	<i>41</i>

Zoznam grafov

<i>Graf 1 Porovnanie vývoja miery inflácie Eritrey a Etiópie v rokoch 2008 – 2017 (%)</i>	<i>30</i>
<i>Graf 2 Porovnanie vývoja miery nezamestnanosti Eritrey a Etiópie v rokoch 2001 – 2018 (%).....</i>	<i>32</i>
<i>Graf 3 Porovnanie toku priamych zahraničných investícií Eritrey a Etiópie v rokoch 2005–2017 (mil. USD)</i>	<i>34</i>
<i>Graf 4 Porovnanie vývoja HDP p.k.s. Eritrey a Etiópie v rokoch 2007–2018 (mld.USD) .</i>	<i>37</i>
<i>Graf 5 Porovnanie hodnôt obchodnej bilancie Eritrey a Etiópie v rokoch 1998 – 2016</i>	<i>42</i>

Úvod

Afrika je druhým najväčším kontinentom sveta. Napriek tomu, že disponuje obrovskými zásobami nerastného bohatstva, tento potenciál ostáva nevyužitý a tak sa štáty Afriky zaraďujú medzi najchudobnejšie a najzaostalejšie krajiny sveta. Veľkým problémom celej oblasti sú predovšetkým časté občianske vojny a nepokoje, chudoba, choroby, porušovanie základných ľudských práv, chabé politické a ekonomické usporiadanie a korupcia. Krajiny Afrického rohu Etiópia a Eritrea, nie sú výnimkou.

Africký kontinent prešiel z historického aj ekonomického hľadiska rozsiahlym vývojom. Etiópia je najstaršia africká nezávislá krajina. Kolóniou Talianska, respektíve pod talianskou nadvládou, bola medzi rokmi 1936 až 1941. Územie súčasnej Etiópie sa však v priebehu tisícročí svojej existencie výrazne menilo. Súčasnú územie bolo zjednotené v priebehu 19. a 20. storočia s častými zásahmi európskych mocností. Už v roku 1935 obsadili Taliani aj územie Eritrey. V období talianskej kolonizácie sa na jej území, postupne začali budovať mestá a infraštruktúra, modernizovať prístavy, formoval sa výrobný sektor, vďaka čomu Eritrejčania získali priemyselné zručnosti a zaviedol sa nový životný štýl. Obdobie kolonizácie sa skončilo rokom 1941, keď sa skončila etapa talianskej nadvlády v oblasti Afrického rohu. V nasledujúcej dekáde patrila Eritrea pod britskú správu. Bolo to obdobie rozvoja politických a diplomatických vzťahov.

Etiópsko-eritrejské vzťahy boli vždy napäté. Konflikty medzi krajinami pretrvávali už od roku 1935. Etiópsko-eritrejský spor o hranicu je zakorenený v súbore domácich politických konfliktov oboch štátov, ako napríklad pretrvávajúca diktatúra, rozdielne ideológie medzi vodcovstvami týchto krajín a túžba Etiópie o prístup k moru. Podrobnejšie sa zaoberať témou bakalárskej práce nás inšpiroval fakt, že tieto krajiny 9. júla 2018 ukončili vojnový stav a oficiálne uzavreli mier.

V posledných rokoch dochádza v afrických krajinách k rýchlemu rastu hospodárstva. Druhou najrýchlejšie rastúcou krajinou v regióne je práve Etiópia, ktorej sa podarilo v období posledného desaťročia na základe zvýšenia ekonomického rastu znížiť chudobu v krajine a zlepšiť životnú úroveň obyvateľov. Napriek tomu, že v posledných rokoch došlo aj v Eritrei k miernemu rastu hrubého domáceho produktu, stimulovaný najmä ťažbou drahých kovov, predovšetkým zlata, zostávajú ekonomické podmienky v krajine náročné a to aj v dôsledku globálneho spomalenia hospodárstva, ťažkej makroekonomickej situácie a obmedzeného fyzického kapitálu.

Obidve krajiny sú prijímateľmi zahraničnej pomoci. Eritrea preukázala v posledných rokoch ochotu spolupracovať s krajinami a organizáciami, ktoré jej ponúkajú pomoc. Etiópia je jedna z krajín najzávislejších od zahraničnej pomoci. Európska únia prostredníctvom svojej rozvojovej spolupráce realizuje projekty tak ako v Eritrei, aj na území Etiópie. Tieto projekty sa týkajú najmä potravinovej bezpečnosti, rýchlo rastúcej populácie, zhoršujúcou sa klímou a nízkeho priemyselného výkonu.

Veľkým a pretrvávajúcim problémom je vysoký rozpočtový deficit, ktorý je výsledkom vysokých vojenských výdavkov.

Tempo ekonomického rozvoja oboch krajín je v podstate závislé od priebehu vzájomných konfliktov, ktoré sú jednou z hlavných príčin, zaradenia oboch ekonomík aj v súčasnosti medzi najmenej rozvinuté krajiny.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Krajiny, ktoré skúmame sú známe pre ich dlhú históriu politických nepokojov a zlé spravovanie hospodárstva. V nasledujúcej časti je našim cieľom poukázať na dôvody a hlavné spúšťače týchto javov. Charakterizujeme obidve krajiny, vymedzíme ich geografické podmienky, budeme sa venovať jednotlivým výrobným sektorom a vysvetlíme ich nepriateľské vzťahy pomocou dôležitých medzníkov histórie, čím poskytneme ucelený pohľad na danú problematiku.

1.1 Všeobecná charakteristika Etiópie a Eritrey

Etiópia a Eritrea sa nachádzajú v Subsaharskej Afrike, čo je oblasť Afriky na juh od Sahary, oddelená pásmom Sahel. Subsaharskú Afriku tvorí 47 štátov a predstavuje časť najchudobnejšieho kontinentu. Etiópia a Eritrea sú spolu s Džibutskom a Somálskom súčasťou regiónu tzv. Afrického rohu, ktorý sa nachádza vo východnej Afrike.¹

Etiópia, dlhým názvom Federatívna demokratická republika Etiópie je krajina s rozlohou približne 1,1 milióna kilometrov štvorcových. Je to enkláva, ktorá má spoločné hranice s Keňou a Somálskom na juhu, so Sudánom a Južným Sudánom na západe, s Eritreou a Džibutskom na severe a východe.² Hlavným mestom je Addis Ababa, ktoré je diplomatickým srdcom Afriky. Je sídlom veľvyslanectiev, Organizácie africkej jednoty (OAU – Organization of African Unity) a komisií OSN pre Afriku.³ Etiópia je so 105 miliónmi obyvateľov druhá najľudnatejšia krajina v Afrike, hneď po Nigérii a najrýchlejšie rastúca ekonomika v regióne. Avšak, je aj jednou z najchudobnejších krajín podľa HDP na obyvateľa príjmu s 783 USD. Vďaka jej vysokej populácii sa taktiež očakáva vysoký rast Etiópskeho obyvateľstva v nasledujúcich dekádach.⁴ Etiópcania si v októbri 2018 po prvý raz za hlavu štátu zvolili prezidentku Sahle-Work Zewde, ktorá zastáva túto funkciu aj v súčasnosti a súčasným premiérom je Abiy Ahmed.⁵

Medzi najväčšie výhody Etiópie v celkovo nepriaznivých geografických podmienkach je tok najdlhšej rieky na svete Níl nachádzajúci sa na jej území. Táto rieka

¹ ORWIN, Martin – APPLEYARD, David. *Language and national identity in Africa*. 2008. s. 267

² World bank. *Ethiopia country overview*. [online]. 2019. [Citované 25. 03. 2019]. Dostupné na internete: <<https://www.worldbank.org/en/country/ethiopia/overview>>

³ MOJDL, Lubomír. *Etiópie*. 2005. s. 128

⁴ World bank: *Ethiopia country overview*. [online]. 2019. [Citované 25. 03. 2019]. Dostupné na internete: <<https://www.worldbank.org/en/country/ethiopia/overview>>

⁵ BBC. *Ethiopia country profile*. [online]. 2018. [Citované 02. 01. 2019]. Dostupné na internete: <<https://www.bbc.com/news/world-africa-13349398>>

dlhá 6600 kilometrov ovplyvňuje desať krajín, považovaných za súčasť jeho povodia, a sú to krajiny Burundi, Demokratická republika Kongo, Eritrea, Etiópia, Keňa, Rwanda, Sudán, Tanzánia, Uganda a Egypt. Táto rieka sa však môže stať zdrojom konfliktu medzi Egyptom a Etiópiou, kvôli hlavnému zdroju vody v regióne. V Etiópii pramení Modrý Níl, ktorý po strete s Bielym Nílom v Sudáne vteká do Egypta. Väčšina vody v rieke však pochádza práve z Modrého Nílu. Etiópia dostala prezývku „vodáreň Afriky” vďaka jej vysokej nadmorskej výške a vyše dvadsiatim priehradám, ktorých úlohou je zachytávanie zrážok z vysočín. Addis Ababa s Čínou sa zaviazali spolupracovať na spoločnom projekte na vybudovanie mohutnej hydroelektrárne na Modrom Níle, neďaleko sudánskych hraníc, ktorá by mala byť hotová do roku 2020. Bude sa využívať na výrobu elektriny pričom tok rieky smerom do Egypta by nemal byť narušený. Lenže jej dokončenie môže umožniť Etiópii zadržiavať vodu pre vlastnú spotrebu, a teda drasticky znížiť jej tok smerom do Egypta. V blízkej dobe sa práve z tohto dôvodu očakávajú konflikty, vojny a nepokoje.⁶

Z geografického hľadiska predstavuje pre Etiópiu nevýhodu obmedzenie možností prístupu k moru, pomocou ktorého by sa mohla zapojiť do medzinárodného námorného obchodu. Prístupom k moru naopak disponuje Eritrea, čo predstavuje veľkú výhodu pre obchodovanie so zahraničím. Ale na to aby sa stala hlavným centrom námorného obchodu v rámci Afrického rohu by muselo prísť k značnému rozvoju infraštruktúry a k interným reformám, ktoré vyžadujú čas, peniaze a politickú vôľu.⁷

Eritrea, oficiálnym názvom Eritrejský štát, je situovaná v Červenom mori, vďaka ktorému bola v minulosti súčasťou hlavných obchodných ciest. Nezávislou krajinou sa stala v roku 1993, od vtedy ju riadi prezident Isaias Afwerki, ktorý je hlavou vlády aj legislatívy. Eritrejské pobrežie, dlhé okolo 1000 kilometrov, oddeľuje Červené more od Adenského zálivu na juhu. Eritrea okupuje strategicky významnú polohu v Africkom rohu. Územie 117,4 kilometrov štvorcových obklopuje krajiny na juhovýchode Džibuti, na juhu Etiópia a na západe Sudán. Obyvateľstvo krajiny bolo v apríli roku 2019 spočítané na 5,6 miliónov. Eritrea je parlamentne jednostranný štát s vysoko militarizovanou spoločnosťou, kvôli obave z hrozby vojny zo strany Etiópie.⁸

⁶ MARSHALL, Tim. *V zajatí geografie*. 2017. s. 117-118

⁷ OEF Research. *Ethiopia-Eritrea Rapprochement and the Economic Dynamics of the Horn of Africa*. [online]. 2018. [Citované 02. 01. 2019]. Dostupné na internete: <<https://oefresearch.org/think-peace/ethiopia-eritrea-economics-horn-africa>>

⁸ BBC. *Eritrea country profile*. [online]. 2018. [Citované 02. 01. 2019]. Dostupné na internete: <<https://www.bbc.com/news/world-africa-13349078>>

Eritrea patrí medzi najmenej slobodné krajiny na svete. Niekedy je označovaná aj ako „africká Severná Kórea“ kvôli jej umiestneniu v rebríčkoch, kde sa dokonca umiestnila horšie než Severná Kórea. Prezident Afwerki vládne od vyhlásenia nezávislosti, celoštátne voľby za ten čas neboli zrealizované ani raz, parlament je jednostranný, opozičné strany sú zakázané a rovnako aj všetky neštátne médiá. Aby mohli obyvatelia opustiť krajinu, musia mať povolenie, no aj napriek tomu utekajú nelegálne.⁹ Je to krajina s najväčšou cenzúrou na svete a v rebríčku slobody sa nachádza na poslednom mieste.¹⁰

So stavom uzavretosti sú späté aj nepriaznivé podmienky podnikateľského prostredia pre súkromné firmy, domáce aj zahraničné. Svetová banka umiestnila Eritreu na predposledné miesto zo 190 krajín v rebríčku, ktorý hodnotí jednoduchosť obchodovania.¹¹ Zaraďuje sa aj ku krajinám, kde korupcia hrá významnú rolu. Podľa indexu prijímania korupcie je na 157. mieste zo 180 hodnotených krajín.¹² Eritrea zostáva jednou z najchudobnejších krajín Afriky na rozdiel od Etiópie, ktorá sa radí na popredné priečky.

Medzi náboženstvami v Etiópii dominuje kresťanstvo, ktoré bolo v roku 330 uznané za štátne náboženstvo. Druhým najvyznávanejším náboženstvom je islam, ktorý vyznáva približne 34 % obyvateľstva. Bohužiaľ, rozdielne náboženstvá sú zdrojom napätia v krajine.¹³ Populácia je v Eritrei rovnomerne rozdelená medzi kresťanov, ktorí dominujú v hlavnom meste Asmara a moslimov dominujúcich v nížinách a pri pobreží. Napriek tomuto náboženskému rozdielu tu moslimovia a kresťania žijú spolu v harmónii a v mieri.¹⁴

Svetová banka (WB – World Bank) označila obidve krajiny v roku 1948 za najmenej rozvinuté štáty sveta, inak nazývané aj Least Developed Countries (LDCs). Kritériá tejto skupiny štátov určuje Ekonomická a sociálna rada OSN (ECOSOC, United

⁹ Denník N. *Utekajú pred diktatúrou ako v Severnej Kórei, migranti z Eritrey môžu prísť aj na Slovensko*. [online]. 2015. [Citované 04. 01. 2019]. Dostupné na internete: <<https://dennikn.sk/149391/utekaju-pred-diktaturou-ako-v-severnej-korei-migranti-z-eritrey-mozu-prist-aj-na-slovensko/>>

¹⁰ FreedomHouse. *Harsh Laws and Violence Drive Global Decline*. [online]. 2015. [Citované 05. 01. 2019]. Dostupné na internete: <https://freedomhouse.org/sites/default/files/FreedomofthePress_2015_FINAL.pdf>

¹¹ World Bank, Databank. *Ease of doing business index (1=most business-friendly regulations)*. [online]. 2019. [Citované 05. 01. 2019]. Dostupné na internete: <https://data.worldbank.org/indicator/IC.BUS.EASE.XQ?end=2018&name_desc=false&start=2018&view=bar>

¹² Transparency International. *Corruption Perceptions Index 2018*. [online]. 2018. [Citované 06. 01. 2019]. Dostupné na internete: <<https://www.transparency.org/cpi2018>>

¹³ World Atlas. *Religious Beliefs in Ethiopia*. [online]. 2017. [Citované 09. 01. 2019]. Dostupné na internete: <<https://www.worldatlas.com/articles/religious-beliefs-in-ethiopia.html>>

¹⁴ Eritrea. *Religions in Eritrea*. [online]. 2019. [Citované 11. 01. 2019]. Dostupné na internete: <<http://www.eritrea.be/old/eritrea-religions.htm>>

Nations Economic and Social Council).¹⁵ Jedným zo súčasných kritérií je trojročný priemer úrovne hrubého národného dôchodku na obyvateľa (HND p.c.) nižší ako 1025 USD¹⁶, pričom Etiópia za rok 2017 tento údaj vykazovala v hodnote 740 USD a hodnota HND p.c. Eritrey bola naposledy zverejnená v roku 2011, kedy činila 520 USD.¹⁷ Ďalšími kritériami sú index ľudských zdrojov a index ekonomickej zraniteľnosti. Čím je vyšší, tým väčšie riziko hrozí ekonomike daného štátu, že bude zasiahnutá krízou spôsobenou vonkajšími faktormi. Jednotlivé kritériá a ich hodnoty sú podrobnejšie vysvetlené vo štvrtej kapitole.

Pri porovnaní hodnôt indexu ľudského rozvoja, ktorý sa považuje za súhrnné meradlo úspechu v kľúčových dimenziách ľudského rozvoja, sú hodnoty krajín Eritrea a Etiópia podobné. Etiópia však dosahuje vyššiu hodnotu priemernej dĺžky života, vyššie vzdelanie, no vykazuje nižší hrubý národný produkt na obyvateľa. V rámci celosvetového poradia sa nachádza Eritrea na 179 mieste, zatiaľ čo Etiópia na 173.¹⁸

1.2 Hospodársky vývoj Etiópie a Eritrey

Eritrea podobne ako Etiópia sú považované za jedny z najmenej rozvinutých krajín sveta. Veľkým problémom okrem zlého hospodárskeho riadenia, korupcie a neustálych nepokojoch je chudoba, ktorá má negatívny vplyv napríklad aj na ľudský rozvoj.

Krátko po získaní nezávislosti sa v Eritrei v roku 1994 začal rozsiahly demobilizačný program. Rekonštrukciu poľnohospodárskeho sektora brzdila predovšetkým znehodnotená pôda, míny rozmiestnené na eritrejskom území, nedostatok a zastarané vybavenie a výkyvy počasia, respektíve nepravidelné a nevyhovujúce zrážky. V tomto období bola zriadená Národná služba, ktorá zaviedla povinné šesťmesačné vojenské školenia a rok práce pre „národnú rekonštrukciu“ pre všetky ženy a mužov nad osemnásť rokov. Výsledkom bola kompenzácia nedostatku kapitálu krajiny a jej zníženie závislosti od

¹⁵ SÝKORA, Jiří. *Nejméne rozvinuté země v mezinárodním společenství a jejich postup ke splnění rozvojových cílů milénia*. [online]. 2008. [cit. 16. 01. 2019]. Dostupné na internete: <<https://www.vse.cz/polek/download.php?lang=cz&jnl=aop&pdf=139.pdf>>

¹⁶ United Nations. *LDC Identification criteria and indicators*. [online]. 2019. [Citované 11. 01. 2019]. Dostupné na internete: <<https://www.un.org/development/desa/dpad/least-developed-country-category/ldc-criteria.html>>

¹⁷ World Bank. *Data for Eritrea, Ethiopia*. [online]. 2017. [Citované 11. 01. 2019]. Dostupné na internete: <<https://data.worldbank.org/?locations=ER-ET&page=1>>

¹⁸ United Nations Development Programme. *Human Development Reports: Eritrea, Ethiopia* [online]. 2019 [Citované 28. 03. 2019]. Dostupné na internete: <<http://hdr.undp.org/en/countries/profiles/ERI>>, <<http://hdr.undp.org/en/countries/profiles/ETH>>

zahraničnej pomoci. Národná služba každoročne vyzvala takmer 40 000 ľudí na budovanie novej infraštruktúry. Tieto tímy postupne vybudovali napríklad hrádze, studne, opravili cesty alebo vysadili milióny nových stromov. V roku 1997 predstavovali výdavky na obranu viac ako 25 % hrubého domáceho produktu, čo predstavuje relatívne vysoký podiel vzhľadom na postavenie Eritrey ako jednej z najchudobnejších krajín sveta.¹⁹

Tempo ekonomického rozvoja je v podstate závislé od priebehu pretrvávajúcich konfliktov s Etiópiou, ktoré sú jednou z hlavných príčin, zaradenia oboch ekonomík aj v súčasnosti medzi najmenej rozvinuté krajiny.

Napriek tomu, že v posledných rokoch došlo v Eritrei k miernemu rastu hrubého domáceho produktu, stimulovaný najmä ťažbou drahých kovov, predovšetkým zlata, zostávajú ekonomické podmienky v krajine náročné a to aj v dôsledku globálneho spomalenia hospodárstva, ťažkej makroekonomickej situácie a obmedzeného fyzického kapitálu. Veľkým a pretrvávajúcim problémom je vysoký rozpočtový deficit, ktorý je výsledkom vysokých vojenských výdavkov. Ďalším problémom sú napríklad aj výkyvy príjmov v rámci hrubého domáceho produktu, v roku 2003 tvorili príjmy 50 % HDP, zatiaľ čo v roku 2009 klesli na 19 % HDP. Dôvodom bol napríklad pokles aktivity v súkromnom sektore. Príjmy z ťažobného sektora však vytvárajú podmienky pre zlepšenie pomeru výdavkov a príjmov. Ekonomickú situáciu v Eritrei poznačila aj globálna finančná kríza a pokles remitencií.²⁰

Etiópia je v súčasnosti po Nigérii považovaná za druhú najrýchlejšie rastúcu ekonomiku v regióne. Zároveň je však podobne ako Eritrea, považovaná za jednu z najchudobnejších krajín. V období posledného desaťročia sa však Etiópii podarilo na základe zvýšenia ekonomického rastu znížiť chudobu v krajine a zlepšiť životnú úroveň obyvateľov.

Počas obdobia revolúcie v Etiópii bolo základom hospodárstva poľnohospodárstvo. Napriek tomu však predstavovala poľnohospodárska produkcia iba približne 50 % hrubého domáceho produktu. Väčšina produkcie poľnohospodárskeho sektora bola určená na živobytie vidieckeho obyvateľstva, ktorú predstavovali predovšetkým obilniny a strukoviny. Iba veľmi malá časť poľnohospodárskej produkcie bola určená na vývoz z krajiny, pričom takmer celá produkcia pochádzala z malých komerčných fariem.

¹⁹ Eritrea. *Economy of Eritrea* [online]. 2018 [Citované 15. 01. 2019]. Dostupné na internete: <<http://www.eritrea.be/old/eritrea-economy.htm>>

²⁰ The World Bank. *The World Bank In Eritrea, Overview*. [online]. 2018 [Citované 15. 01. 2019]. Dostupné na internete: <<https://www.worldbank.org/en/country/eritrea/overview>>

Najdôležitejšou vývoznou plodinou bola káva. Etiópia má vysoký potenciál výrazne zvýšiť poľnohospodársku produkciu aj v súčasnosti.

Striedajúce sa vlády v Etiópii sa v priebehu posledných rokov snažili zatriktívniť krajinu pre zahraničné spoločnosti na rozvoj ťažobného priemyslu, avšak politická nestabilita týchto investorov odradila.²¹ V roku 1995 došlo v Etiópii k rozsiahlej privatizácii, ktorá spôsobila spomalenie rastu súkromného sektora. Stratégia rozvoja hospodárstva je podporovaná Svetovou bankou a Medzinárodným menovým fondom. Hlavnými cieľmi stratégie rozvoja je liberalizácia hospodárstva, nízka úroveň inflácie, fiškálna disciplína, nízke vládne pôžičky, zlepšenie infraštruktúry a rast súkromného sektora.²² Etiópske hospodárstvo zaznamenalo v rokoch 2006 – 2017 silný a rozsiahly rast v priemere 10,3 % ročne. Väčšinu rastu predstavovalo naštartovanie poľnohospodárstva, stavebníctva a služieb, s miernym príspevkom aj výrobného sektora. V súčasnosti vláda realizuje druhú fázu plánu rastu a transformácie s predpokladaným dátumom ukončenia v roku 2020. Jeho cieľom je pokračovať v rozširovaní a zlepšovaní infraštruktúry prostredníctvom verejných investícií a naštartovať výrobný sektor v krajine. Súčasťou plánu je udržateľný hospodársky rast 11 % ročne a zvýšenie produktivity výrobného odvetvia o 20 % spolu s tvorbou nových pracovných miest.²³ Napriek pozitívnemu vývoju, veľká vonkajšia nerovnováha a vysoký verejný dlh predstavujú aj naďalej prekážky rastu.

Obidve krajiny sú prijímateľmi zahraničnej pomoci. Eritrea preukázala v posledných rokoch ochotu spolupracovať s krajinami a organizáciami, ktoré jej ponúkajú pomoc. Dôvod doterajšieho odmietania je, že Eritrea sa nechcela stať závislou od tejto pomoci. Napríklad v roku 2001 Eritrea odstúpila od dlhodobej rozvojovej dohody s Organizáciou spojených národov na základe domnienky, že pomoc len oddiaľuje riešenia zásadných problémov rozvoja, teda nerieši príčiny. Eritrea tiež odmietla spoluprácu s Africkou bankou rozvoja (ADB – African Development Bank), kým táto organizácia nezmení označenie krajiny z „krehkého štátu“ na tranzitívny (prechodný) štát. Eritrejská vláda však považuje spoluprácu s Čínou za prospešnú, dôvodom je zdieľanie niektorých

²¹ San José State University, Department of Economics. *Political and Economic History of Ethiopia* [online]. 2018. [Citované 20. 01. 2019]. Dostupné na internete: <<http://www.sjsu.edu/faculty/watkins/ethiopia.htm>>

²² Ethiopian Government Portal. *Economy*. [online]. 2018. [Citované 20. 01. 2019]. Dostupné na internete: <http://www.ethiopia.gov.et/economy?p_p_id=56_INSTANCE_whShxLA3vTRO&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column1&p_p_col_count=1&_56_INSTANCE_whShxLA3vTRO_page=1>

²³ The World Bank. *The World Bank In Ethiopia, Overview* [online]. 2018. [Citované 20. 01. 2019]. Dostupné na internete: <<https://www.worldbank.org/en/country/ethiopia/overview>>

charakteristických črt a hodnôt oboch krajín, aj napriek veľkým rozdielom v ekonomických podmienkach a politickej ideológii.²⁴

Etiópia je jedna z krajín najzávislejších od zahraničnej pomoci. V posledných rokoch dostala Etiópia pomoc z krajín Spojených štátov amerických, Veľkej Británie a Svetovej banky v priemere 3,5 miliardy dolárov, čo predstavuje 50 – 60 % jej štátneho rozpočtu. Prostredníctvom rozsiahlej výstavby infraštruktúry a rozsiahlej poľnohospodárskej výroby sa etiópska vláda snažila dosiahnuť v roku 2015 status krajiny so strednými príjmami. Kľúčovým prvkom tejto stratégie bolo premiestňovanie 1,5 milióna obyvateľov z poľnohospodárskeho sektoru do výrobného, čo malo za následok zvýšenú potravinovú neistotu.²⁵

Európska únia prostredníctvom svojej rozvojovej spolupráce realizuje projekty tak ako v Eritrei, aj na území Etiópie. Tieto projekty sa týkajú najmä potravinovej bezpečnosti, rýchlo rastúcej populácie, zhoršujúcou sa klímou a nízkeho priemyselného výkonu.²⁶

1.2.1 Nerastné suroviny

Územie Eritrey disponuje relatívne malým množstvom nerastných surovín, významné ložiská sú však väčšinou nepreskúmané. Táto krajina sa neradí medzi celosvetovo významných výrobcov alebo spotrebiteľov nerastných surovín, medzi potenciálne nerastné suroviny však patrí napríklad potaš, mramor, žula alebo zlato. Ťažobný potenciál Eritrey je však celkovo nevyužitý.²⁷ V období medzi rokmi 2011 – 2012 došlo k nárastu hrubého domáceho produktu, stimulovaný predovšetkým ťažbou zlata. Trend rastúceho hrubého domáceho produktu by sa aj v nasledujúcom období mohol zachovať, vzhľadom na priaznivé ceny drahých kovov na medzinárodných trhoch, čo by pre Eritreu mohlo znamenať rozvoj v oblasti ťažby najmä medi alebo zinku.²⁸

Vďaka predpokladaným hlavným ložiskám ropy nachádzajúcich sa pod Červeným morom, má aj ropný priemysel Eritrey potenciál. V roku 1997 došlo k zániku eritrejskej

²⁴ Atlantic Council. *Eritrea's Economy – Ideology and Opportunity* [online]. 2016 [Citované 28. 03. 2019]. Dostupné na internete: <<https://publications.atlanticcouncil.org/eritrea-economy/>>

²⁵ Oakland Institute. *Development Aid to Ethiopia: Overlooking Violence, Marginalization, and Political Repression* [online]. 2019 [Citované 28. 03. 2019]. Dostupné na internete: <<https://www.oaklandinstitute.org/development-aid-ethiopia>>

²⁶ European Commission. *International Cooperation and Development: Ethiopia* [online]. 2019 [Citované 28. 03. 2019]. Dostupné na internete: <https://ec.europa.eu/europeaid/countries/ethiopia_en>

²⁷ Eritrea Embassy – Japan. *Mineral potential of state of Eritrea* [online]. 2008. [Citované 21. 01. 2019]. Dostupné na internete: <<http://www.eritreambassy-japan.org/data/mineral.pdf>>

²⁸ The World Bank. *The World Bank In Eritrea, Overview* [online]. 2018. [Citované 28. 01. 2019]. Dostupné na internete: <<https://www.worldbank.org/en/country/eritrea/overview>>

ropnej spoločnosti v meste Assab, kvôli vysokým prevádzkovým nákladom. Táto spoločnosť mala ročnú kapacitu ťažby 18 000 barelov denne. V roku 2001 uzatvorila americká spoločnosť CMS Energy dohodu o prieskume na severovýchode Eritrey.

V roku 2001 získalo povolenie na vyhľadávanie rôznych nerastných surovín na území Eritrey približne 10 rôznych ťažobných spoločností. Spoločnosť Nevsun Resources dokončila svoj banský prieskum na začiatku roka 2011 a odhadla produkciu zlata na 350 000 uncí ročne až do vyčerpania zásob. V súčasnosti prebieha na území Eritrey geologický prieskum pre budúcich potenciálnych investorov v banskom sektore, avšak množstvo pozemných mín rozmiestnených najmä pozdĺž hraníc so susediacou Etiópiou predstavuje výraznú prekážku v rozvoji banského sektoru. Zmluvy s týmito spoločnosťami môžu viesť k hospodárskemu rastu.²⁹

Podobne ako Eritrea, ani Etiópia nepatrí medzi významných spotrebiteľov alebo výrobcov nerastných surovín. Ťažba ropy, plynu alebo všeobecne nerastných surovín nepatrí medzi hnacie sily ekonomického rastu krajiny. Medzi kľúčové prírodné zdroje Etiópie patrí najmä zlato, meď a platina. Medzi potenciálne energetické zdroje patria napríklad geotermálne pramene, uhlie alebo ropa a zemný plyn.³⁰ V roku 2010 zohrala Etiópia významnú úlohu v produkcii tantalu, ktorá predstavovala až 11 % podiel na celosvetovej produkcii. Podobne ako v Eritrei, aj v hospodárstve Etiópie zohráva ťažba potaše relatívne významnú úlohu.³¹

Etiópia má relatívne veľký potenciál pre objavenie nových ložísk ropy, zemného plynu a rôznych nerastov, problémom však je, že ťažobný priemysel je v súčasnosti stále iba v štádiu rozvoja. Podobne ako v Eritrei, aj na území Etiópie prebieha rozsiahly výskum oblastí s možnými ložiskami ropy a zemného plynu. Tento výskum iniciovali nálezy po podobných výskumných projektoch na území susedných štátov.³²

²⁹ USGS Science for a Changing World. *2010 Minerals Yearbook, Eritrea* [online]. 2010. [Citované 28. 01. 2019]. Dostupné na internete: <<https://minerals.usgs.gov/minerals/pubs/country/2010/myb3-2010-er.pdf>>

³⁰ CGS. *Geology and mineral resources of Ethiopia* [online]. 2016. [Citované 30. 01. 2019]. Dostupné na internete: <<http://www.cgs.gov.cn/ddzt/kydh/2016kydh/gjhzcgxz/201609/P020160926523372875299.pdf>>

³¹ World Bank. *Overview of the Extractive Industry Sector in Ethiopia, and its Investment Opportunities* [online]. 2014. [Citované 30. 01. 2019]. Dostupné na internete: <http://www.worldbank.org/content/dam/Worldbank/Event/Africa/Ethiopia%20Extractive%20Industries%20Forum%202014/1_MOM.pdf>

³² The World Bank. *Can Ethiopia's Resource Wealth Contribute to its Growth and Transformation?* [online]. 2015. [Citované 03. 02. 2019]. Dostupné na internete: <<http://www.worldbank.org/en/news/feature/2015/01/26/ethiopia-extractives-mining-strategic-assessment-mineral-sector>>

Tabuľka 1 Porovnanie nerastného bohatstva Etiópie a Eritrey

	Etiópia			Eritrea		
	západ	juh	sever	západ	juh	východ
nerastná surovina	železo	nikel	zlato	kyanid	plutónium	vápenec
	molybdén	tantál		kremeň	drahé kovy,	
	zlato	zlato		mramor	zlato	

Zdroj: Eritrea Embassy – Japan: *Mineral potential of state of Eritrea*. [online]. 2008

1.2.2 Poľnohospodárstvo

Eritrea je v dnešnej dobe považovaná za jednu z najmenej rozvinutých krajín sveta, aj napriek nedávnomu miernemu rastu makroekonomických ukazovateľov. V krajine je rozšírená chudoba, čo poukazuje na negatívny vplyv na ľudský rozvoj.³³

Poľnohospodárstvo Eritrey predstavuje približne 12,4 % hrubého domáceho produktu, pričom zamestnáva takmer 80 % obyvateľstva. Vďaka využitiu moderných poľnohospodárskych techník a zariadení (napríklad využitím priehrad), sa podarilo poľnohospodárstvo v krajine zefektívniť. Medzi hlavné poľnohospodárske produkty patria najmä jačmeň, fazuľa, šošovica a pšenica. V dôsledku nepokojov v krajine dochádza ku klesajúcej produktivite poľnohospodárskeho odvetvia, hlavne z dôvodu pozemných mín rozmiestnených často na úrodných pôdach. V súčasnosti je takmer štvrtina úrodnej pôdy neobrábanej, najmä kvôli pretrvávajúcim nepokojom z obdobia medzi rokmi 1998 – 2000 so susednou Etiópiou. Medzi najčastejšie a najbežnejšie poľnohospodárske zvieratá patria najmä ovce, kozy a hovädzí dobytok (najmä zebu). Produkcia mäsa, mliečne výrobky a vajcia sa výrazne podieľajú na vývoze poľnohospodárskych produktov. Vláda Eritrey podporuje rozvoj poľnohospodárstva a chovu zvierat s cieľom znížiť závislosť od medzinárodnej pomoci spôsobenou vojnou.

Územie Eritrey pokrýva približne 1,6 milióna hektárov lesov, čo predstavuje 13,5 % krajiny, no napriek tomu ťažba dreva nepredstavuje významný sektor v hospodárstve. Eritrea disponuje relatívne dlhým pobrežím, čo vytvára vhodnú príležitosť pre rozvoj rybolovu. V súčasnosti vyváža Eritrea ryby a morské plody najmä do Európy a Ázie. Napäté vzťahy so susednými krajinami ohľadom právomocí rybolovu (Jemen),

³³ The World Bank. *The World Bank In Eritrea, Overview* [online]. 2018. [Citované 03. 02. 2019]. Dostupné na internete: <<https://www.worldbank.org/en/country/eritrea/overview>>

však bránia ďalšiemu rozvoju tohto sektora, avšak výstavba nového letiska a rekonštrukcia prístavu v meste Massawa môžu postupne zvýšiť hodnoty vývozu. K rozvoju priemyslu a zvýšeniu produktivity došlo po významných investíciách do tohto sektora až po ukončení vojny o nezávislosť, počas ktorej bola celá priemyselná výroba zastavená najmä kvôli procesu znárodňovania. Medzi najvýznamnejšie produkty patria najmä tabak, koža, textil alebo kovové výrobky.

Hospodárstvo Etiópie je založené na obrábaní poľnohospodárskej pôdy. Pretrvávajúce konflikty a často opakujúce sa obdobia krutého sucha však významne ovplyvnili etiópske poľnohospodárstvo.

Polohu Etiópie môžeme považovať za strategickú, vzhľadom na blízkosť Blízkeho východu a jeho trhov. Hranice s Eritreou, Somálskom, Keňou, Južným Sudánom a Sudánom sú z obchodného hľadiska uzavreté. Vďaka nedávno uzatvorenému mieru s Eritreou, môže Etiópia opätovne začať využívať eritrejské prístavy Assab a Massawa pre svoj zahraničný obchod. Vyšší hospodársky rast za posledné obdobie naštartovalo najmä poľnohospodárstvo, stavebníctvo a služby, menej sa zaslúžila súkromná spotreba a verejné financie, ktoré však získavajú čoraz dôležitejšiu úlohu v rámci hospodárstva.³⁴

Poľnohospodárstvo tvorí približne polovicu hrubého domáceho produktu, až 84 % vývozu a 80 % celkovej zamestnanosti. Tento sektor je výrazne dotovaný vládou, ktorá v roku 2015 vyčlenila zo štátneho rozpočtu 17 % na podporu poľnohospodárov a podporu exportu na zahraničné trhy. Výsledkom bol rast poľnohospodárstva v priemere 7 % ročne a milióny poľnohospodárov boli vyňatí z chudoby.

V súčasnosti sa Etiópia stretáva s krízou v oblasti poľnohospodárstva, spôsobenou najmä nepravidelnými zrážkami v dôsledku globálneho otepľovania. Hrozba dlhodobého obdobia sucha by mohla predstavovať ohrozenie postupného znižovania chudoby v krajine.³⁵

1.3 Historický vývoj Etiópie a Eritrey

Etiópia, najstaršia africká nezávislá krajina, bola pod talianskou koloniálnou nadvládou iba päť rokov a to medzi rokmi 1936 – 1941. Rozsah územia sa v priebehu

³⁴ The World Bank. *The World Bank In Ethiopia, Overview* [online]. 2018. [Citované 04. 02. 2019]. Dostupné na internete: <<https://www.worldbank.org/en/country/ethiopia/overview>>

³⁵ United Nations – Africa Renewal. *Ethiopia: fixing agriculture* [online]. 2015. [Citované 06. 02. 2019]. Dostupné na internete: <<https://www.un.org/africarenewal/magazine/december-2015/ethiopia-fixing-agriculture>>

tisícročí svojej existencie menil. Súčasné územie bolo zjednotené počas 19. a 20. storočia so zásahmi európskych mocností.³⁶

V roku 1930 sa za nového cisára vyhlásil Haile Sellasie I., ktorý vyhlásil novú ústavu zakotvujúcu jeho výsadu riadiť popri ostatných moderných inštitúciách aj nepriamo volený dvojkomorový parlament. Počas rokov 1931 – 1934 zaviedol projekty na výstavbu ciest, škôl, nemocníc, komunikácií, správy a verejných služieb, ktoré mali posilniť etiópsku ekonomiku. Danej ekonomike sa darilo, príjmy tvorili vo veľkej miere dane z exportovanej kávy. Seleassiesov úspech presvedčil talianskeho vodcu Benita Mussoliniho podniknúť preventívny útok ešte pred tým, než sa Etiópia stane veľmi silnou krajinou, ktorá by bola schopná odporovať talianskym ambíciám v Africkom rohu. Selassie veril v kolektívnu obranu, zaručenú od Spoločnosti Národov (UN – United Nations). Následne 2. októbra 1935 talianske vojenské zložky prekročili hranice Etiópie a rozpútala sa sedem mesačná taliansko-etiópska vojna.

Cisár Haile Sellasie utiekol do exilu do Džibuti 2. mája 1936. V tom istom roku talianska vláda anektovala Etiópiu a neskôr aj taliansku východnú Afriku, spojením Eritrey, Etiópie a talianskeho Somálska. Počas talianskej nadvlády sa rozvinulo silné partizánske hnutie.

Liberalizáciu Etiópie zapríčinil až vstup Talianska do druhej svetovej vojny. Po vojne sa Etiópia spojila so Spojenými štátmi americkými a získala vedúcu pozíciu v Organizácii Africkej jednoty, vnútroštátne nepokoje však zotrávajú dodnes.³⁷ V rokoch 1974 – 1980 nastalo obdobie socializmu a vojenskej vlády. V roku 1976 sa Etiópia vydaním deklarácie o prechode etiópskeho socializmu na marxistické pozície priklonila ku komunistickému systému.³⁸

V roku 1935 Taliani vpadli do Eritrey a začali ju okupovať. V období kolonizácie Eritrey, pod talianskou nadvládou sa začali budovať mestá a infraštruktúra, modernizovať prístavy, taktiež sa objavil výrobný sektor, Eritrejčania získali priemyselné zručnosti a zaviedol sa nový životný štýl. Obdobie kolonizácie sa skončilo rokom 1941, keď Taliansko prestalo vládnuť v Africkom rohu. V nasledujúcej dekáde, Eritrea patrila pod Britskú správu. Bolo to obdobie rozvoja politických a diplomatických vzťahov, ktoré vytvarovali budúcnosť Eritrey.

³⁶ Encyclopaedia Britannica. *Ethiopia* [online]. 2019. [Citované 06. 02. 2019]. Dostupné na internete: <<https://www.britannica.com/place/Ethiopia>>

³⁷ MOJDL, Lubomír. *Etiopie*. 2005. s. 55-62

³⁸ MOJDL, Lubomír. *Etiopie*. 2005. s. 73 - 86

Etiópsko-eritrejské vzťahy boli vždy napäté. Konflikty medzi krajinami pretrvávali od roku 1935. Etiópsko-eritrejský spor o hranicu je zakorenený v súbore domácich politických konfliktov v oboch štátoch, ako napríklad pretrvávajúca diktatúra, rozdielne ideológie medzi vodcami týchto krajín a túžba Etiópie o prístup k moru.³⁹ Dôležitým medzníkom v histórii týchto dvoch krajín je rok 1993, kedy Eritrea získala nezávislosť pričom po rozdelení týchto dvoch krajín sa nevedeli zhodnúť na spoločnej hranici. Preto Etiópia obklopená pevninou spustila kampaň na pripojenie bývalej kolónie tvrdiac, že vždy bola súčasťou Etiópie. Pre dosiahnutie zjednotenia bola založená Zjednocovacia strana. Pre eritrejskú nezávislosť bola založená Moslimská liga. Najmä moslimovia odporovali zjednoteniu s Etiópiou, pretože v krajine prevláda oficiálne náboženstvo kresťanstvo a moslimovia čelili diskriminácii v mnohých oblastiach života.⁴⁰

V máji 1998, eritrejské ozbrojené sily napadli spornú hranicu v meste Badme, použitie vojenskej sily sa rýchlo vystupňovalo do vojny v plnom rozsahu. Vodcovia krajín Meles a Isais považujú jeden druhého za zradcu a obidve krajiny zdieľajú politickú kultúru, ktorá uznáva iba absolútne víťazstvo a žiadne kompromisy. Po období plnom neproduktívnych rokovaní, spustila Etiópia v máji 2000 hlavný útok na eritrejské vojská s cieľom prinútiť ich stiahnuť sa na východiskovú pozíciu.⁴¹ Boje sa zastavili v roku 2000, keď sa vlády oboch krajín snažili zaviesť zreteľnú hranicu medzi týmito dvomi krajinami.⁴² Podpísaná bola Alžírskaa dohoda, v dôsledku ktorej bola 25 km široká demilitarizovaná zóna dočasne chránená. Dňa 13. apríla 2002 bola hraničnou komisiou (EEBC – Eritrea-Ethiopia Boundary Commission), vytýčená hranica medzi krajinami. Mesto Badme, ktoré leží na hraniciach pripadlo Eritrey, čo bolo ďalším zdrojom konfliktu, pre nesúhlas Etiópie. Mierová dohoda upadla do zabudnutia a obidve strany hranice boli opäť militarizované.⁴³

³⁹ Al Jazeera. *Ethiopia – Eritrea Conflict 20 Years Brothers War* [online]. 2018 [Citované 15. 02. 2019]. Dostupné na internete: < <https://www.aljazeera.com/indepth/opinion/ethiopia-eritrea-conflict-20-years-brothers-war-180506082447762.html> >

⁴⁰ Encyclopaedia Britannica. *Eritrea* [online]. 2019 [Citované 16. 02. 2019]. Dostupné na internete: <<https://www.britannica.com/place/Eritrea#ref129420>>

⁴¹ LYONS, Terrence. *The Ethiopia-Eritrea Conflict and the Search for Peace in the Horn of Africa* [online]. 2009. s. 168. [Citované 06. 01. 2019]. Dostupné na internete: <https://www.jstor.org/stable/27756259?seq=1#page_scan_tab_contents >

⁴² SPRINKEL, Susanna. *Ethiopia, Meet Eritrea: An overview of the landmine situation in Ethiopia and Eritrea as result of the border conflict* [online]. 2002. s. 2. [Citované 17. 02. 2019]. Dostupné na internete: <<https://commons.lib.jmu.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.com/&httpsredir=1&article=2563&context=cisr-journal>>

⁴³ LYONS, Terrence. *The Ethiopia-Eritrea Conflict and the Search for Peace in the Horn of Africa* [online]. 2009. s. 168. [Citované 06. 01. 2019]. Dostupné na internete: <https://www.jstor.org/stable/27756259?seq=1#page_scan_tab_contents >

Odkedy sa Eritrea vzoprela svojmu etiópskemu okupantovi a stala sa nezávislou krajinou, začala novú éru svojej histórie. Zásadnou úlohou pre túto etapu národnej rekonštrukcie je dospieť k priaznivému ekonomickému vývoju, ktorý musí byť podporený demokratickým režimom a vymaže tak následky desaťročného utláčania. Od jeho zavedenia, eritrejská vláda zvolila ekonomický plán otvárania trhu, podporovaním slobodného podnikania a želaním si prínosu investícií či už zahraničných alebo domácich v rámci zmiešanej ekonomiky.⁴⁴ Eritrea uviedla do obehu svoju novú vlastnú menu nakfa, ktorá reprezentovala symbol zvrchovanosti. Vďaka nej má Eritrea kontrolu nad ponukou peňazí a v neposlednom rade dôvodom na jej zavedenie bol aj úmysel aby sa dostali na rovnakú úroveň s Etiópiou vo vzťahu k vytvoreniu budúcej hospodárskej únie, ktorá mala byť cieľom hospodárskych vzťahov medzi týmito dvoma krajinami.⁴⁵

Vzťahy sa zmenili po príchode Abiy Ahmeda do funkcie premiéra Etiópie. Po aktívnom konflikte, ktorý znamenal desiatky rokov napätia a tisíce stratených životov, Etiópia a Eritrea podpísali dohodu, ktorá ukončila vojnový stav a otvorila dvere dlho nečinným ekonomickým väzbám. Etiópia sa pravdepodobne dočká nových projektov infraštruktúry, ktoré by jej mohli otvoriť prístup k moru.⁴⁶ Po dvadsiatich rokoch obnovili diplomatické vzťahy, Etiópia znovu otvorila ambasádu v Asmare a Eritrea v Addis Ababa. Taktiež obnovili aj letecké linky. Koniec konfliktu a mier medzi týmito krajinami posilní regionálnu stabilitu, obnoví dôveru a odolnosť hospodárstiev obidvoch krajín a môže pretvoriť aj ekonomické podmienky celého regiónu.

⁴⁴ KURDI, Nafi. *L'Erythrée, une identité retrouvée*. 1995. s. 169

⁴⁵ BEREKETEAB, Redie. *State-building in Post Liberation Eritrea*. 2009. s. 136-137

⁴⁶ OEF Research. *Ethiopia-Eritrea Rapprochement and the Economic Dynamics of the Horn of Africa* [online]. 2018. [Citované 20. 02. 2019]. Dostupné na internete: <<https://oefresearch.org/think-peace/ethiopia-eritrea-economics-horn-africa>>

2 Ciele bakalárskej práce

Hlavným cieľom práce je komparatívna analýza hospodárstva krajín Etiópie a Eritrey pomocou vybraných makroekonomických ukazovateľov a na základe získaných informácií priblíženie súčasnej hospodárskej situácie a postavenie oboch krajín v medzinárodnom prostredí. Medzi vybrané makroekonomické faktory patria hrubý domáci produkt, štatistika obchodnej bilancie, verejný dlh, miera nezamestnanosti, priame zahraničné investície, zahraničná pomoc.

Čiastkovými cieľmi tejto práce sú priblíženie všeobecnej charakteristiky Eritrey a Etiópie, rozbor vplyvu politického riadenia krajín na hospodárstvo s poukázaním na významné historické udalosti a všeobecný rozbor problému hospodárskeho riadenia oboch krajín. Bližšie boli rozpracované oblasti súčasného stavu riešenej problematiky doma aj v zahraničí, vrátane všeobecnej charakteristiky krajín, zásob nerastných surovín a stavu poľnohospodárstva oboch krajín. Čiastkovými cieľmi rozoberanými predovšetkým v rámci štvrtej kapitoly sú analýza jednotlivých makroekonomických ukazovateľov oboch krajín, ktoré boli použité pri komparácii týchto faktorov, čo predstavuje hlavný cieľ práce.

Táto práca je rozdelená na štyri časti. V prvej časti bolo cieľom analyzovať všeobecnú charakteristiku krajín Etiópia a Eritrea, vrátane priblíženia historického vývoja, analýzy geografických podmienok, s bližším rozpracovaním témy zásob nerastných surovín a stavu poľnohospodárstva oboch krajín. Táto časť bakalárskej práce bola vypracovaná predovšetkým na základe údajov a informácií z databázy údajov Svetovej Banky (The World Bank | IBRD, IDA - World Bank Open Data), pričom spracovanie histórie v rámci prvej kapitoly bolo vypracované predovšetkým na základe knihy Lubomír Mojdl – Etiópie: stručná historie států. Druhá časť je venovaná hlavnému cieľu a parciálnym cieľom bakalárskej práce. V tretej kapitole je obsiahnutá metodológia, teda metódy použité pri písaní tejto bakalárskej práce.

V záverečnej časti bakalárskej práci bol hlavný cieľ komparatívna analýza krajín Etiópia a Eritrea na základe vybraných makroekonomických ukazovateľov. Vo štvrtej kapitole sú obsiahnuté výsledky práce a diskusia. V rámci štvrtej kapitoly boli použité predovšetkým údaje a informácie z databázy údajov Svetovej Banky (The World Bank | IBRD, IDA - World Bank Open Data) a Medzinárodného menového fondu. Pre analýzu makroekonomických údajov bola ako ďalší zdroj využitá aj databáza Observaorium ekonomickej zložitosti (The Observatory of Economic Complexity).

3 Metodika práce a metody skúmania

Pri písaní bakalárskej práce boli využité viaceré metódy a postupy, závisiace od dostupnosti informácií, ktoré predstavovali najmä internetové zdroje. Množstvo využitých internetových zdrojov je spojené najmä s nutnosťou použitia aktuálnych ekonomických údajov, ktoré sa v súčasnosti neustále menia.

V bakalárskej práci bola využívaná predovšetkým metóda komparácie a analýzy. Metóda komparácie bola využitá najmä v štvrtej kapitole, pri porovnávaní vybraných makroekonomických ukazovateľov krajín Etiópie a Eritrey. Porovnávané boli predovšetkým ukazovatele hodnoty hrubého domáceho produktu, obchodnej bilancie, verejného dlhu, miery nezamestnanosti a priamych zahraničných investícií.

Metóda analýzy bola využitá predovšetkým pri teoretickom rozbere jednotlivých makroekonomických ukazovateľov oboch krajín, ktoré boli neskôr podkladom pre komparáciu získaných údajov.

Významnou metódou pri písaní predovšetkým prvej kapitoly bakalárskej práce bola metóda analýzy, teda teoretického rozboru skúmanej problematiky. Táto metóda bola využitá najmä pri analýze všeobecnej charakteristiky Eritrey a Etiópie. Bližšie boli analyzované oblasti súčasného stavu riešenej problematiky doma aj v zahraničí, vrátane všeobecnej charakteristiky, zásob nerastných surovín a stavu poľnohospodárstva oboch krajín.

Prekážku pri spracovaní témy predstavovala čiastočná nedostupnosť alebo zastarané údaje z Eritrey.

4 Výsledky práce

Na základe komparatívnej analýzy hospodárstva Eritrey a Etiópie môžeme konštatovať, že ekonomika Eritrey výrazne zaostáva za etiópskou. Rastúce príjmy Etiópie, rozvíjajúci sa trh so spotrebným tovarom, rozvoj priemyselných zón a zvyšujúca sa urbanizácia jej poskytujú množstvo ekonomických príležitostí. Politicky zostáva Eritrea v regióne relatívne izolovaná. Jej izolácia a pretrvávajúce účinky medzinárodných sankcií Bezpečnostnej rady OSN stále obmedzujú rozvoj Eritrey. Takisto aj vzťahy so susednými krajinami spôsobujú rôzne prekážky rozvoja. Polohu oboch krajín môžeme nazvať strategickou, hoci Etiópia nemá prístup k moru, na základe mierovej dohody môže využívať eritrejské prístavy, pričom táto poloha umožňuje obom krajinám prístup na medzinárodné trhy, najmä na neďaleké trhy Blízkeho východu a európske trhy. Normalizované vzťahy medzi týmito krajinami viedli k stabilizácii hospodárstva a v budúcnosti jednoznačne posilnia prosperitu oboch krajín, taktiež môžu prispieť k všeobecnej stabilizácii regiónu a celkového pokoja na území oboch krajín.

Napriek výraznému zníženiu extrémnej miery chudoby v Etiópii, je táto krajina podobne ako Eritrea stále považovaná za jednu z najchudobnejších na svete. V Eritrey stále prevláda veľký problém potravinovej neistoty a hrozba hladomoru. Napriek tomu sa však krajinám darí postupne znižovať chudobu, no je to zložitý a dlhodobý proces.

Tok priamych zahraničných investícií do oboch krajín predstavuje veľmi dôležitú zložku financovania. Je všeobecne známe, že africké krajiny sú bohaté na prírodné zdroje, avšak nemajú dostatok zdrojov na ich ťažbu a následné spracovanie. Eritrea sa dlho snažila prilákať zahraničných investorov, čo sa jej napokon podarilo aj vďaka objaveniu nových významných ložísk nerastných surovín. Ale aj napriek prilákaniu nových investorov, Eritrea jednoznačne zaostáva za Etiópiou, pričom „boom“ priamych zahraničných investícií v Etiópii nastal v roku 2005.

V mnohých ďalších makroekonomických ukazovateľoch sa Eritrea a Etiópia v súčasnosti podobajú. Napríklad obe krajiny za posledné roky vykazujú záporné hodnoty obchodnej bilancie, verejný dlh sa v oboch krajinách za posledné roky mierne zvyšuje, ale napríklad pri porovnaní HDP, Etiópia dosahuje jednoznačne lepšie štatistiky. Čo sa týka miery nezamestnanosti, Eritrei sa ju darí postupne znižovať, zatiaľ čo v Etiópii mierne narastá. Podobné hodnoty dosahuje aj inflácia, ktorá v Etiópii mierne rastie, zatiaľ čo Eritrei sa ju darí udržiavať na relatívne konštantnej úrovni.

4.1 Komparácia krajín na základe vybraných makroekonomických ukazovateľov

Je všeobecne známe, ako spomíname už na začiatku tejto práce, africký kontinent disponuje veľkým množstvom prírodných zdrojov, no napriek tomu je subsaharská Afrika považovaná za najchudobnejšiu a najmenej rozvinutú oblasť, ktorú poznačujú najmä porušovanie ľudských práv, chudoba, negramotnosť, vysoká korupcia, zlé hospodárske riadenie a s ním súvisiace sociálne problémy, ktoré postihujú všetky sektory. Tými najdôležitejšími sú zdravotníctvo, poľnohospodárstvo, priemysel, služby a infraštruktúra.

V nasledujúcej časti budeme analyzovať vybrané jednotlivé makroekonomické ukazovatele oboch krajín, ktoré následne porovnáme. Vybranými makroekonomickými faktormi sú miera inflácie, miera nezamestnanosti, priame zahraničné investície, hrubý domáci produkt vrátane verejného dlhu a štatistika obchodnej bilancie.

Inflácia⁴⁷ môže byť pre ekonomiku veľkým problémom. V roku 2017 sa miera inflácie v Eritrei dostala na hodnotu 9 %, pričom túto hodnotu sa krajine podarilo udržať aj v roku 2018. Oproti roku 2016 sa mierne zvýšila (miera inflácie v roku 2016 dosahovala 8,9 %), no za posledné roky dosiahla hodnota inflácie historicky najvyššiu hodnotu v roku 2009, a to až 33 %. Hoci v posledných rokoch miera inflácie značne kolísala, v období medzi rokmi 2008 – 2017 klesla až na úroveň 9 %.⁴⁸

Vysoké deficity viedli k trvalo vysokej inflácii, kedy sa vláda rozhodla emitovať peniaze, aby zaplatila dlhy, čím sa výrazne zvýšila peňažná zásoba v krajine. Národná mena nakfa, od roku 2005 viazaná na americký dolár, bola v tomto období vysoko nadhodnotená. V tomto čase (november 2015) sa vláda rozhodla problém nadhodnotenia meny riešiť zavedením nového zákonného platidla – nová nakfa (ERN), čím sa znížila hodnota bankoviek v obehú až o tri pätiny. Dopyt po tovaroch a službách sa od zavedenia novej meny výrazne znížil. Plán zavedenia novej meny však neriešil problém fiškálneho deficitu Eritrey.

Historicky najvyššia miera inflácie v roku 2009 bola dosiahnutá z dôvodu uloženia sankcií pre Eritreu, ktoré zohrali významnú úlohu pri odrádzaní medzinárodných investorov v krajine. V krajine v tomto období prevládali ťažké hospodárske podmienky,

⁴⁷ Situácia trvalého zvyšovania cenovej hladiny v hospodárstve, teda zvýšenie životných nákladov obyvateľstva z dôvodu nárastu cien tovarov a služieb, pričom vedie k poklesu hodnoty peňazí.

⁴⁸ World Atlas Data. *Eritrea - Average consumer prices inflation rate* [online]. 2019 [Citované 25. 03. 2019]. Dostupné na internete: <<https://knoema.com/atlas/Eritrea/Inflation-rate>>

zhoršili sa aj vzťahy Eritrey s vonkajším svetom. Sankcie uložené Organizáciou spojených národov tak výrazne oslabili eritrejské hospodárstvo a znížili kvalitu života obyvateľstva.⁴⁹

Tabuľka 2 Porovnanie vývoja miery inflácie v Eritrei a Etiópii v rokoch 2008 – 2017 (%)

Rok	Eritrea	Etiópia
2008	19,9	44,4
2009	33	8,5
2010	11,2	8,1
2011	3,9	33,2
2012	6	24,1
2013	6,5	8,1
2014	10	7,5
2015	9	10,1
2016	9	7,3
2017	9	9,9

Zdroj: World Atlas Data. *Eritrea/ Ethiopia - Average consumer prices inflation rate*. 2019

V roku 2017 dosiahla miera inflácie v Etiópii podobne ako v Eritrei hodnotu 9,9 %. Za posledné roky miera inflácie značne kolísala, pričom maximum dosiahla v roku 2008, kedy miera inflácie predstavovala až 44,4 %.⁵⁰

V rokoch 2007 – 2008 došlo v Etiópii k prudkému rastu cien komodít, čo spôsobilo rast inflácie a pokles medzinárodných rezerv Etiópie. Koncom roka 2008 prijala vláda politické opatrenia, ktoré zahŕňali podstatné fiškálne a menové úpravy, najmä odstránenie palivových dotácií ale aj opatrenia na ochranu zraniteľných skupín obyvateľstva. Medzinárodný menový fond podporil tieto politiky prostredníctvom nástroja „Exogenous Shocks Facility“ (ESF). V rámci reformných opatrení inflácia prudko klesla v roku 2009 na jednociferné číslo, čo podporil prudký pokles cien potravín a pohonných hmôt v medzinárodnom meradle. Medzinárodné rezervy sa ku koncu roka 2009 značne zvýšili, predovšetkým vďaka financovaniu z Medzinárodného menového fondu.

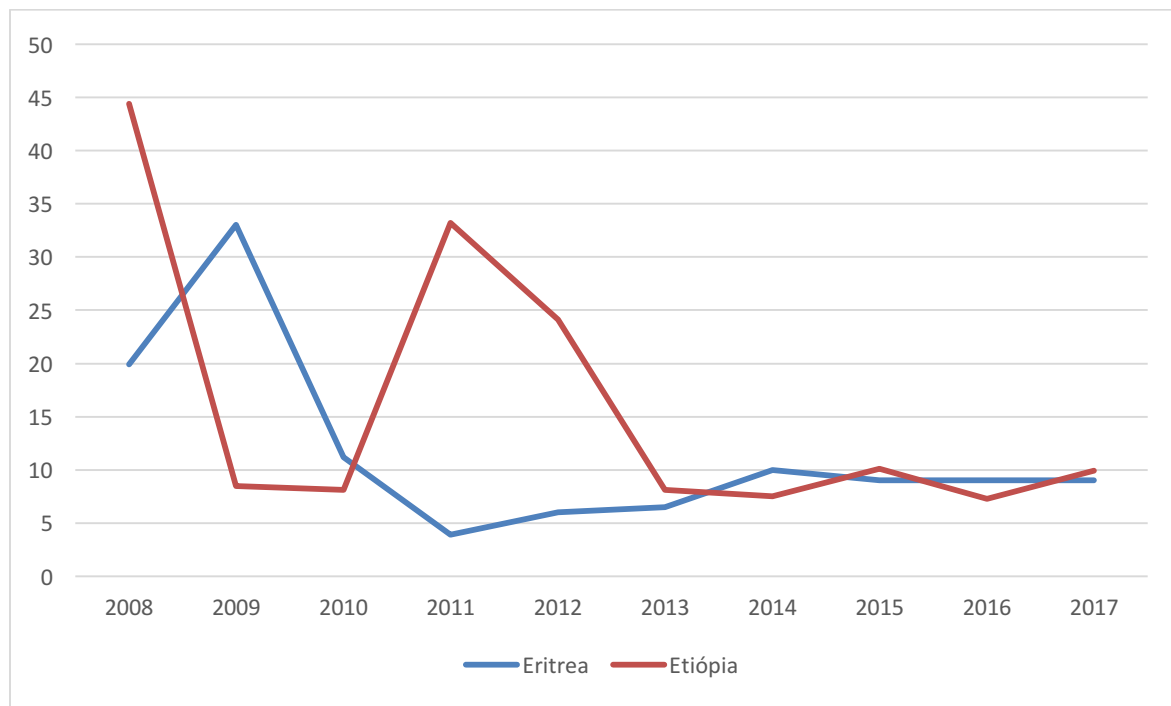
Politický vývoj v krajine odráža úsilie o nastolenie hospodárskej stability v Etiópii. Medzi rokmi 2009 – 2010 sa deficit krajiny znížil.⁵¹

⁴⁹ Atlantic Council. *Eritrea's Economy* [online]. 2016 [Citované 25. 03. 2019]. Dostupné na internete: <<https://publications.atlanticcouncil.org/eritrea-economy/>>

⁵⁰ World Atlas Data. *Ethiopia - Average consumer prices inflation rate* [online]. 2019 [Citované 25. 03. 2019]. Dostupné na internete: <<https://knoema.com/atlas/Ethiopia/Inflation-rate>>

V oboch krajinách môžeme pozorovať zvýšenú mieru inflácie v rokoch 2008 – 2009. Ekonomické vzťahy týchto krajín sú prepojené, v podstate závislé od priebehu vzájomných pretrvávajúcich konfliktov.

Graf 1 Porovnanie vývoja miery inflácie Eritrey a Etiópie v rokoch 2008 – 2017 (%)

Zdroj: World Atlas Data. *Eritrea/Ethiopia - Average consumer prices inflation rate* [online]. 2019

Nezamestnanosť⁵² je podobne ako inflácia neželaný stav v ekonomike. Miera nezamestnanosti dosiahla v roku 2018 v Eritrei hodnotu 6,3 %, pričom v krajine prevláda dlhodobý klesajúci trend miery nezamestnanosti. Od roku 1992, kedy dosiahla miera nezamestnanosti hodnotu 6,7 %, dochádzala v Eritrei k postupnému zvyšovaniu tejto miery až na hodnotu 7,1 % v roku 2002. Od tohto roku dochádza naopak k postupnému znižovaniu miery nezamestnanosti.

⁵¹ International Monetary Fund. *IMF Survey: For Sustained Growth, Ethiopia Needs to Promote Remonetization* [online]. 2010 [Citované 25. 03. 2019]. Dostupné na internete: <<https://www.imf.org/en/News/Articles/2015/09/28/04/53/socar062210a>>

⁵² Nezamestnanosť ako makroekonomický faktor, sa často používa ako meradlo zdravia hospodárstva. V prípade zlého stavu hospodárstva v krajine, sú pracovné miesta vzácne a dá sa očakávať nárast miery nezamestnanosti. Keď však ekonomika rastie zdravým tempom, na trhu práce existuje dostatok pracovných miest, dá sa očakávať pokles miery nezamestnanosti.

Veľký problém pre Eritreu predstavuje politická izolácia a sankcie uvalené Bezpečnostnou radou OSN. Väčšina populácie sú mladí, často vzdelaní obyvatelia, no na trhu práce pre nich nie je dostatok pracovných miest.⁵³

Tabuľka 3 Porovnanie vývoja miery nezamestnanosti v Eritrei a Etiópii v rokoch 2008 – 2017 (%)

Rok	Eritrea	Etiópia
2001	7	7,6
2002	7,1	7
2003	7	6,5
2004	7	6
2005	7	5,4
2015	6,6	5
2016	6,5	5,1
2017	6,4	5,2
2018	6,3	5,3

Zdroj: World Atlas Data. *Eritrea/Ethiopia - Unemployment rate* [online]. 2019

Miera nezamestnanosti v Etiópii dosiahla v roku 2018 hodnotu 5,3 %. V roku 1994 dosahovala miera nezamestnanosti v krajine iba 3,1 %, avšak od tohto roku došlo k postupnému zvyšovaniu až na hodnotu 8,7 % v roku 1999. Naopak od tohto roku dochádzalo k postupnému znižovaniu miery nezamestnanosti až na hodnotu 5 %. Od roku 2015 môžeme opäť pozorovať mierne zvyšovanie.

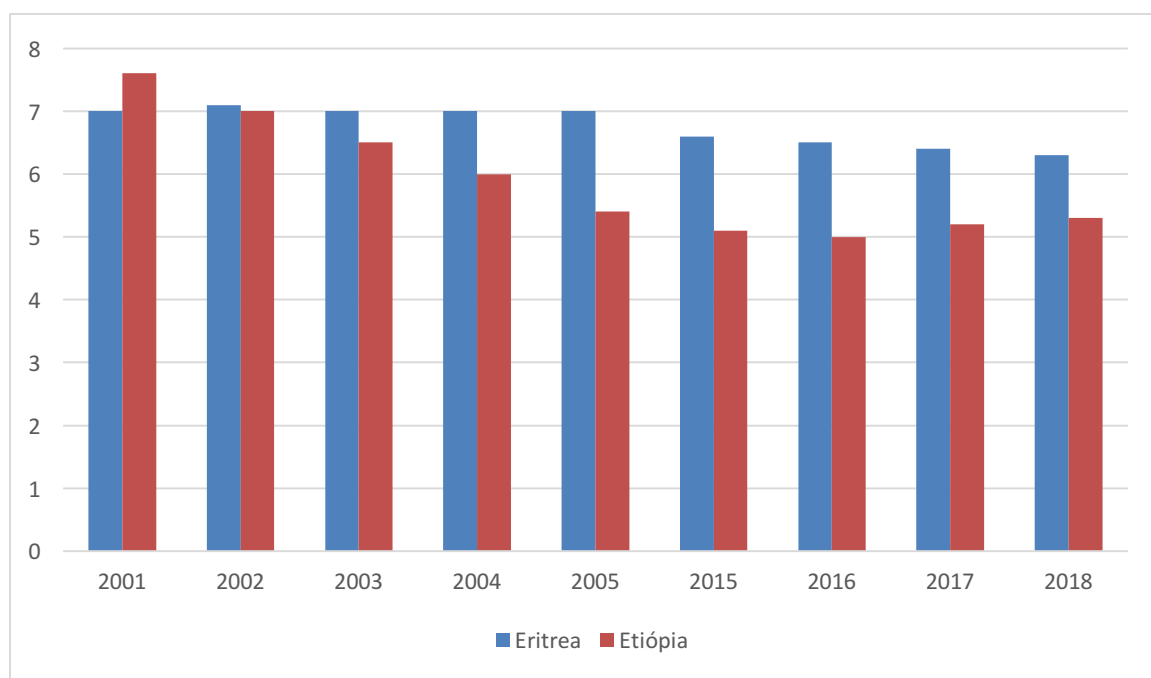
Etiópska vláda v súčasnosti povzbudzuje mladých obyvateľov, aby založili malé podniky s cieľom znížiť mieru nezamestnanosti mladých ľudí. Momentálne je na území Etiópie množstvo stavebných projektov a cieľom vlády je nasmerovať mladú pracovnú silu práve do týchto projektov ako napríklad vodné elektrárne, železničné trate alebo cesty. Vláda taktiež poskytuje finančnú podporu mladým začínajúcim malým a stredným podnikom napríklad v oblasti poľnohospodárstva.⁵⁴

Obom krajinám sa darí udržiavať relatívne stabilnú mieru nezamestnanosti. V súčasnosti môžeme v Eritrei pozorovať klesajúci trend miery nezamestnanosti, naopak v Etiópii v posledných rokoch mierne rastúci trend.

⁵³ The World Bank. *The World Bank In Eritrea, Overview* [online]. 2019 [Citované 25. 03. 2019]. Dostupné na internete: <<https://www.worldbank.org/en/country/eritrea/overview>>

⁵⁴ United Nations – Africa Renewal. *Youth unemployment: lessons from Ethiopia* [online]. 2013 [Citované 25. 03. 2019]. Dostupné na internete: <<https://www.un.org/africarenewal/magazine/may-2013/youth-unemployment-lessons-ethiopia>>

Graf 2 Porovnanie vývoja miery nezamestnanosti Eritrey a Etiópie v rokoch 2001 – 2018 (%)

Zdroj: World Atlas Data. *Eritrea - Unemployment rate* [online]. 2019

Eritrea sa dlho snažila prilákať investície do krajiny, no nepriaznivé podnikateľské prostredie týmto investíciám bránilo. Napriek tomu sa však Eritrei podarilo prilákať zahraničných investorov, predovšetkým vďaka zdrojom nerastného bohatstva. K týmto investorom patrí napríklad Čína, ktorá predstavuje najväčšieho investora, veriteľa a obchodného partnera krajiny. Dokonca aj niekoľko amerických a európskych investorov uvažovalo v roku 2017 o investíciách do cestovného ruchu alebo ťažby ropy. Medzi ďalších významných investorov po Číne patria najmä Nemecko, Spojené štáty americké a Kanada. Spolupráca medzi kanadskou spoločnosťou NEVSUN a eritrejskou vládou vyvrcholila založením banskej spoločnosti Bisha, ktorá je jedným z najväčších banských konglomerátov v krajine. Ťaží predovšetkým zlato, zinok a meď. Prílev priamych zahraničných investícií Spojených štátov amerických do Eritrey však klesá od roku 2003, no krajiny Blízkeho východu a Ázie javia o Eritreu čoraz väčší záujem. Dôvodom je prístav Massawa, ktorý je tranzitným bodom pre tovar z Blízkeho východu, Európy a Ázie, vďaka jeho strategickej polohe pozdĺž Červeného mora. Eritrea len nedávno otvorila svoje hranice s Etiópiou po 20 rokoch, čo Etiópii umožnilo využívať eritrejské prístavy

(napr. Massawa), čo môže pre Eritreu znamenať posilnenie dôvery v očiach investorov a podporiť hospodársky rast.⁵⁵

Etiópia je krajina bohatá na nerastné suroviny. Toto sa odráža aj v dynamike priamych zahraničných investícií (PZI)⁵⁶. Priami zahraniční investori investujú do rôznych sektorov, ale najpozoruhodnejšie sú investície do výrobného sektoru. Niektorí autori pre jej výrobné centrá a stratégiu rýchleho ekonomického rastu Etiópiu nazývajú „Nová Čína“. Najväčším investorom v krajine je Čína, ktorá z Etiópie vytvára gigantickú továreň pre rýchlu módu. V podobe PZI do tejto krajiny priniesli kapitál aj Saudská Arábia, Spojené štáty americké, India a Turecko, čím sa Etiópia stáva najväčším prijímateľom PZI v Afrike. Priame zahraničné investície môžeme považovať za jeden z primárnych zdrojov rozvoja vo všetkých ekonomikách, tak ako aj v Etiópii. PZI sú významným zdrojom kapitálu a príležitostí na vytváranie príjmov pre najmenej rozvinuté krajiny. Etiópia nemá dostatok finančných prostriedkov na financovanie veľkého množstva investičných projektov. Napriek politickej nestabilite sa za posledné roky podarilo Etiópii prilákať množstvo PZI. Európska investičná komisia vydala od septembra 2018 do januára 2019 licencie na viac ako 94 zahraničných investičných projektov, ktoré zaznamenali celkový kapitál vo výške 843 miliónov amerických dolárov.⁵⁷ Výstavba priemyselných parkov je jedným z hlavných faktorov, ktoré prispievajú k etiópskemu úspechu. Tieto parky umožňujú investorom priamo začať výrobu, bez toho, aby museli dodatočne riešiť napríklad pozemkové vyrovnanie, dodávky vody, elektriny alebo infraštruktúru. V nadchádzajúcich rokoch sa očakáva, že z Etiópie sa stane jedna z najlepších investičných destinácií na svete prostredníctvom zlepšenia podnikateľského prostredia v krajine. Obrovský prílev PZI je pre krajinu prospešný, no okrem toho je potrebné zlepšiť napríklad ponuku cudzej meny alebo aj efektívne poskytovanie služieb na prilákanie ešte väčšieho počtu investorov. Ďalej je potrebný aj kvalifikovaný personál, efektívna byrokracia a efektívnosť jednotlivých priemyselných parkov. V rôznych častiach krajiny vybudovala vláda najmodernejšie priemyselné parky. Napríklad Bole Lemmi-I a Hawassa boli v podstate okamžite uvedené do plnej prevádzky, zatiaľ čo Mekelle a Kombolcha začali

⁵⁵ African Development Bank Group. *Eritrea* [online]. 2019 [Citované 25. 03. 2019]. Dostupné na internete: <<https://www.afdb.org/en/topics-and-sectors/initiatives-partnerships/fragility-resilience/promoting-private-investment-in-transition-countries/the-horn-of-africa-opportunity/country-profiles/eritrea/>>

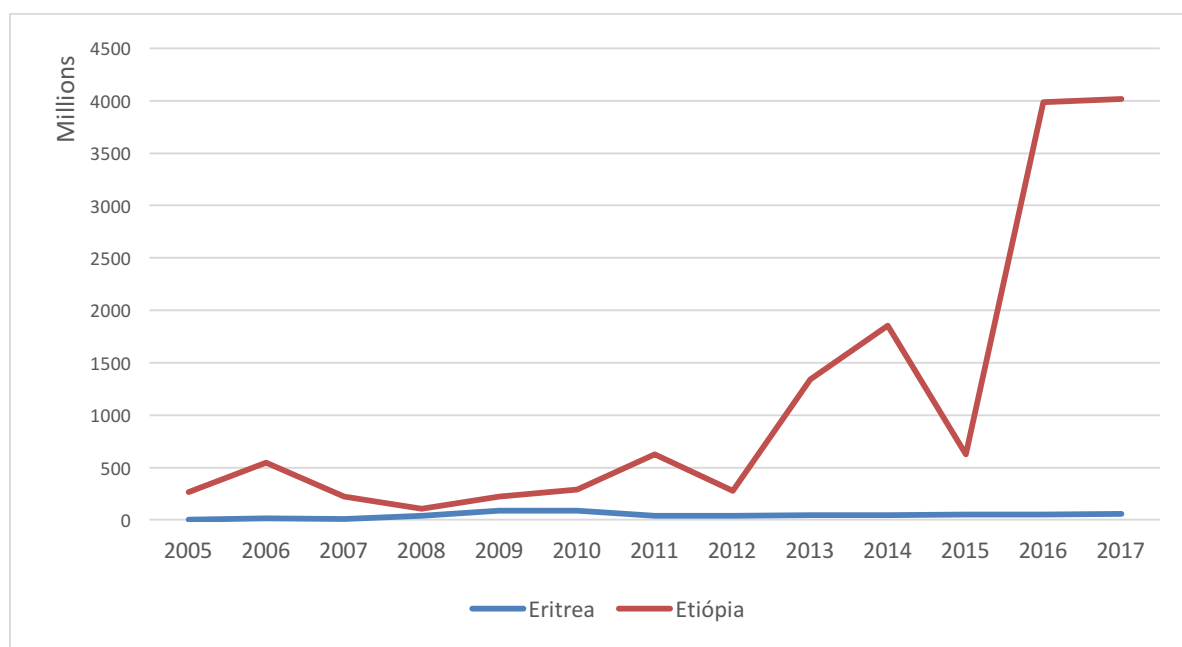
⁵⁶ PZI sú investície firiem alebo jednotlivcov do konkrétneho podniku v danej krajine.

⁵⁷ New Business Ethiopia Reporting Business. *Ethiopia attracts \$843 million foreign direct investment* [online]. 2019 [Citované 26. 03. 2019]. Dostupné na internete: <<https://newbusinessethiopia.com/ethiopia-attracts-843-million-foreign-direct-investment/>>

výrobu len čiastočne. Ďalších päť priemyselných parkov (Jimma, Debrebirhan, Bahir Dar, Bole Lemmi-II, Kilinto a Adama II) a dva súkromné priemyselné parky v Arareti a Diredawa sú momentálne vo výstavbe.⁵⁸

Pri porovnaní toku priamych zahraničných investícií Eritrey a Etiópie môžeme pozorovať výrazný rozdiel toku investícií do Eritrey a do Etiópie, pričom Etiópia je výrazne popredu. Pre investorov je momentálne atraktívnejšia Etiópia, hoci investori postupne investujú aj v Eritrei. Príčinou menšieho prílevu priamych zahraničných investícií do Eritrey môže byť napríklad vyššia politická nestabilita alebo nepriaznivé podnikateľské prostredie.

Graf 3 Porovnanie toku priamych zahraničných investícií Eritrey a Etiópie v rokoch 2005 – 2017 (mil. USD)

Zdroj: The World Bank. *Foreign direct investment, net inflows (BoP, current US\$)* [online]. 2013

4.1.1 Hrubý domáci produkt vo vzťahu k verejnému dlhu

Hrubý domáci produkt⁵⁹ je najčastejšie používaným ukazovateľom merania veľkosti ekonomiky a zdravia hospodárstva krajiny. V porovnaní s obdobím pred desiatimi

⁵⁸ All Africa. *Ethiopia's Astounding Achievement in Attracting FDI* [online]. 2018 [Citované 26. 03. 2019]. Dostupné na internete: <<https://allafrica.com/stories/201805310455.html>>

⁵⁹ Hodnota všetkých tovarov a služieb vyrobených obyvateľstvom na území danej krajiny za určité obdobie. Miera rastu HDP skúma, ako rýchlo daná ekonomika rastie a to porovnávaním časti HDP krajiny s predchádzajúcim štvrt'rokom.

rokmi sa v Eritrei príjmy z HDP zvýšili na viac ako polovicu z takmer 50 % v roku 2006. Tento desaťročný pokles je vo veľkej miere spôsobený prudkým poklesom zahraničnej pomoci. Nové ťažobné podniky predstavujú pre krajinu dôležitý zdroj príjmov. Ak však nie je obozretne riadený, hrozí pokles konkurencieschopnosti sektora výroby a poľnohospodárstva. Za posledné desaťročie bol pokles príjmov do určitej miery kompenzovaný znižovaním výdavkov. Toto znižovanie výdavkov bolo rovnomerne rozdelené medzi jednotlivé kategórie, vrátane mzdových a kapitálových výdavkov, umožnilo vláde znížiť rozpočtový deficit.⁶⁰

Hospodársky rast dosahoval v Eritrei v roku 2011 hodnotu 8,2 %, teda relatívne silný v porovnaní s hodnotou 2,2 % v roku 2010. Príchod banských projektov so značnými zahraničnými investíciami (napríklad Bisha) boli kľúčovým stimulom rastu. Tento výkon bol však neudržateľný a postupom rokov začal klesať (v roku 2012 na úroveň 6,3 %, v roku 2013 na úroveň 3,5 %). Rast reálneho HDP v Eritrei dosiahol hodnotu 4,2 % v roku 2018, čo predstavovalo mierny pokles z hodnoty 5 % z roku 2017. Príčinou boli najmä zvýšené investície v odvetví banskej a bytovej výstavby. Predpokladá sa, že rast sa v roku 2019 spomalí, v dôsledku nedostatku energie, znížených finančných prostriedkov, nedostatku devíz a nepriaznivého podnikateľského prostredia. Naopak v roku 2020 by sa mal rast zvýšiť v dôsledku nárastu zahraničných investícií do ťažobného priemyslu krajiny a úspechu z mierovej dohody Eritrey s Etiópiou. Ďalším možným zdrojom trvalo udržateľného rozvoja môže byť aj cestovný ruch. Zlepšenie vzťahov s Etiópiou, zastavenie nepriateľských akcií a odstránenie sankcií OSN uľahčí stabilitu Afrického rohu a otvorí hospodárske príležitosti medzi oboma krajinami, ich susedmi a medzinárodným spoločenstvom. Etiópske využívanie eritrejských prístavov Assab a Massawa uvoľní devízové obmedzenia, ktorým momentálne Eritrea čelí. Mierová dohoda zahŕňa aj uvoľnenie veľkého počtu vojakov pre produktívnu činnosť v odvetviach s vysokým podielom ľudskej práce ako sú napríklad služby, stavebníctvo alebo poľnohospodárstvo.⁶¹

⁶⁰ African Economic Outlook. *Eritrea 2012* [online]. 2012 [Citované 27. 03. 2019]. Dostupné na internete: <http://www.youthpolicy.org/national/Eritrea_2012_Youth_Employment_Briefing.pdf>

⁶¹ African Development Bank Group. *Eritrea Economic Outlook* [online]. 2019 [Citované 27. 03. 2019]. Dostupné na internete: <<https://www.afdb.org/en/countries/east-africa/eritrea/eritrea-economic-outlook/>>

V rámci štruktúry hrubého domáceho produktu v Eritrei predstavuje poľnohospodárstvo 11,7 % HDP, priemysel 29,6 % HDP a sektor služieb 58,7 % HDP.⁶² Rast sektora služieb v roku 2018 mierne poklesol oproti roku 2017, zatiaľ čo priemysel v roku 2018 vzrástol o 1 % a taktiež poľnohospodárstvo vzrástlo o 0,9 %. Tento rast podporili najmä investície do rozvoja infraštruktúry, energetiky a zavlažovacích zariadení.⁶³

V roku 2005 došlo v Etiópii k rýchlemu ekonomickému rastu, čo spôsobilo rast hrubého domáceho produktu (HDP) v priemere o 10,5 % ročne. V tomto období dosahoval regionálny priemer 5,4 %. Vďaka tomuto rýchlemu rastu sa Etiópia dostala na druhé miesto medzi najrýchlejšie rastúce krajiny sveta. Údaje z Medzinárodného menového fondu (IMF) ukazujú, že Etiópia si udržiavala dvojciferné číslo rastu po celé roky až do roku 2011. Nasledujúci rok však došlo k značnému spomaleniu rastu. Po zotavení sa v rokoch 2013 až 2016 v roku 2017 dosiahla opäť dvojciferný priemerný ročný rast HDP až 10,9 %. Ekonomický rast prispel k zvýšeniu príjmu na obyvateľa a k poklesu absolútnej chudoby.

Rast reálneho HDP sa v rokoch 2017 – 2018 spomalil, čo bolo čiastočne spôsobené občianskymi nepokojmi, politickou neistotou a politickými úpravami, ktoré zahŕňali fiškálnu konsolidáciu na stabilizáciu verejného dlhu. Na strane ponuky bol rast ťahaný sektorom služieb (rast o 8,8 %) a priemyslom (12,2 %), čo dopomohlo rozvoju energetiky, priemyselných parkov a dopravnej infraštruktúry. Na strane dopytu pokračoval rast súkromnej spotreby a investícií spolu so stabilnými výdavkami vlády na verejnú infraštruktúru a silným prílevom priamych zahraničných investícií.⁶⁴

Štruktúra hrubého domáceho produktu v Etiópii je relatívne diverzifikovaná. Poľnohospodárska výroba predstavuje 35,8 % HDP, priemysel 22,2 % a v posledných rokoch sa darí Etiópii postupne rozvíjať sektor služieb, ktorý tvorí 42 % HDP.⁶⁵

⁶² Index Mundi. *Eritrea GDP - composition by sector* [online]. 2018 [Citované 27. 03. 2019]. Dostupné na internete: <https://www.indexmundi.com/eritrea/gdp_composition_by_sector.html>

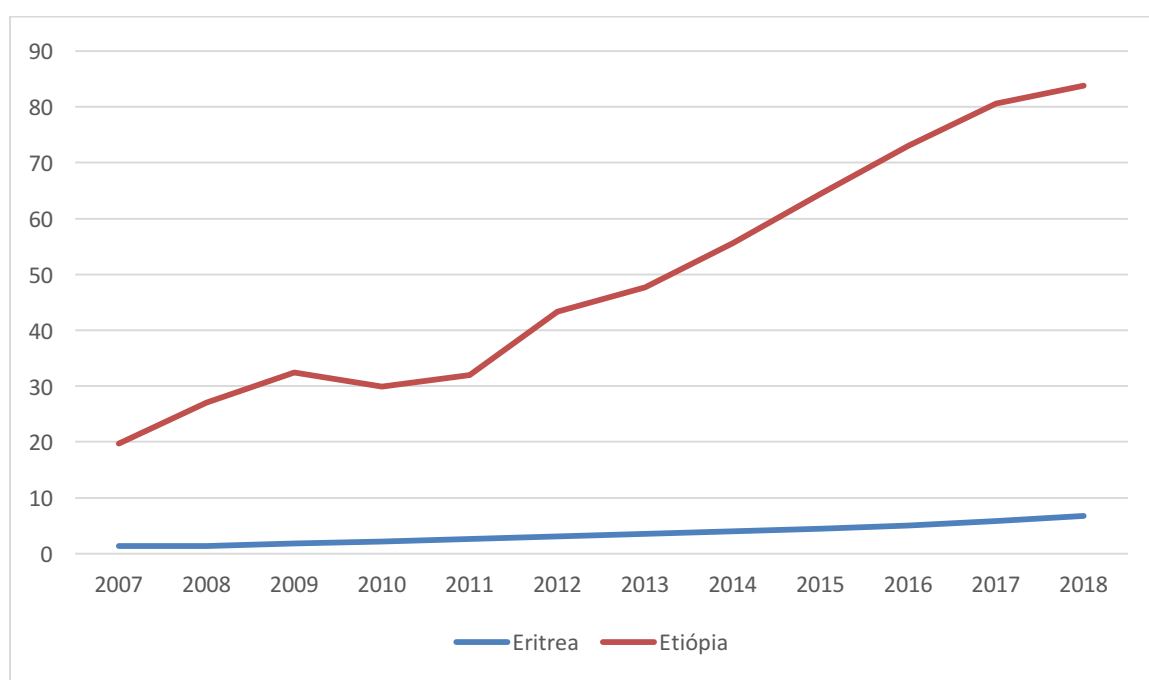
⁶³ African Development Bank Group. *Eritrea Economic Outlook* [online]. 2019 [Citované 27. 03. 2019]. Dostupné na internete: <<https://www.afdb.org/en/countries/east-africa/eritrea/eritreaeconomic-outlook/>>

⁶⁴ African Development Bank Group. *Ethiopia Economic Outlook* [online]. 2019 [Citované 27. 03. 2019]. Dostupné na internete: <<https://www.afdb.org/en/countries/east-africa/ethiopia/ethiopia-economic-outlook/>>

⁶⁵ Index Mundi. *Ethiopia GDP - composition by sector* [online]. 2018 [Citované 27. 03. 2019]. Dostupné na internete: <https://www.indexmundi.com/ethiopia/gdp_composition_by_sector.html>

Dnes je podľa Svetovej Banky pre Etiópiu najväčšia výzva, udržať si pozitívny ekonomický rast a zrýchliť redukciiu chudoby, pričom podmienkou je značný progres vo vytváraní pracovných miest, ako aj zlepšenie hospodárskeho riadenia zo strany vlády. Vláda sa zaviazala prispieť väčšími finančnými prostriedkami z rozpočtu do programov a investícií proti chudobe. Avšak v blízkej dobe veľká škála podpory darcov z tretích strán bude pokračovať pri financovaní programov proti chudobe.⁶⁶ Priemyselný rast bude v roku 2019 posilnený pokračujúcim rozvojom priemyselných zón a poľnohospodárstvo bude profitovať z investícií do hnojív a zavlažovania.

Graf 4 Porovnanie vývoja HDP p.k.s. Eritrey a Etiópie v rokoch 2007–2018 (mld.USD)

Zdroj: The World Bank. *GDP (current US\$)* [online]. 2019

Verejný dlh⁶⁷ je pre vládu dôležitým zdrojom financovania verejných výdavkov a dier v rozpočte. Verejný dlh ako percento HDP sa zvyčajne používa ako ukazovateľ schopnosti vlády plniť svoje budúce záväzky.

Verejný dlh sa podarilo Eritrei v roku 2018 znížiť na hodnotu 12,6 % HDP z hodnoty 13,8 % HDP v roku 2017, krajina je však v dlhovej tiesni. Eritrea nevyužila výhody z vysoko zadlžených chudobných krajín (HIPC – Heavily Indebted Poor

⁶⁶ The World Bank. *The World Bank In Ethiopia, Overview* [online]. 2018 [Citované 26. 03. 2019]. Dostupné na internete: <<https://www.worldbank.org/en/country/ethiopia/overview>>

⁶⁷ Verejný dlh predstavuje celkový nesplatený dlh krajiny (dlhopisy a iné cenné papiere), sú to nahromadené ročné rozpočtové deficity. Je to výsledok hospodárskeho riadenia vlády, ktorá vynakladá vyššie výdavky ako sú reálne príjmy z daní.

Countries) alebo z iniciatívy na mnohostranné odpustenie dlhov (MDRI – Multilateral Debt Relief Initiative), hoci na ne mala nárok. Vláda zatiaľ odmieta takéto výhody, podobne odmietla byť klasifikovaná ako nestabilný štát.⁶⁸ Celkový zahraničný dlh predstavuje hodnotu 20,1 % pričom väčšina dlhu je domáca a zahraničný dlh predstavuje iba 20 % HDP. Prebytok bežného účtu klesol z 0,7 % v roku 2017 na 0,3 % v roku 2018, kedy hospodárstvo naďalej čelilo kolísajúcim cenám komodít za svoje tradičné vývozné komodity – zlato, meď.

Podľa analýzy dlhu z roku 2018 zostáva pomer verejného dlhu k HDP Etiópie na úrovni 61,8 %. V krajine v súčasnosti prebieha program daňovej transformácie na posilnenie daňovej politiky a administratívnej efektívnosti. Zníženie deficitu obchodu a výrazný rast remitencií prispeli k zlepšeniu deficitu bežného účtu z 8,1 % (2016/2017) na 6 % (2017/2018). Predpokladá sa, že rast reálneho HDP by mal v roku 2019 podporiť rast sektora priemyslu a služieb a oživenie poľnohospodárskeho sektora. Verejné investície by sa nemali zvyšovať, čo odráža úsilie o stabilizáciu verejného dlhu. Blížiacia privatizácia sektora štátnej železničnej, námornej a leteckej spoločnosti a telekomunikácií, by mala posilniť súkromné investície a znížiť verejné výdavky.

Pri porovnaní verejného dlhu Eritrey a Etiópie vidíme značný rozdiel v hodnotách týchto krajín. V oboch krajinách môžeme pozorovať mierne zvyšovanie verejného dlhu z roka na rok.

Tabuľka 4 Porovnanie hodnôt verejného dlhu Eritrey a Etiópie v rokoch 2014 – 2017 (% HDP)

	2014	2015	2016	2017
Eritrea	126,5	127,1	125,5	127,4
Etiópia	46,3	56,1	57,4	60,3

Zdroj: Global Finance. *Eritrea GDP and Economic Data/Ethiopia GDP and Economic Data* [online]. 2019

4.1.2 Zahranično-obchodná činnosť Eritrey a Etiópie

Obidve krajiny vykazujú zápornú obchodnú bilanciu,⁶⁹ saldo zahraničného obchodu je pasívne. Eritrea je 167. najväčšou exportnou ekonomikou na svete. V roku 2017

⁶⁸ African Economic Outlook. *Eritrea* [online]. 2012 [Citované 27. 03. 2019]. Dostupné na internete: <http://www.youthpolicy.org/national/Eritrea_2012_Youth_Employment_Briefing.pdf>

⁶⁹ Obchodná bilancia sa používa na meranie relatívnej sily ekonomiky krajiny. Ak krajina vyváža vyššiu hodnotu tovarov a služieb ako dováža, dochádza k prebytku obchodnej bilancie (kladná obchodná bilancia) a naopak, ak krajina dováža vyššiu hodnotu ako vyváža, vykazuje ekonomika obchodný deficit (záporná obchodná bilancia).

exportovala tovary služby v hodnote 274 mil. USD a pričom import dosahoval hodnotu 308 mil. USD. Na základe tejto štatistiky môžeme konštatovať, že Eritrea v roku 2017 dovážala viac tovarov a služieb ako vyvážala, teda obchodná bilancia vykázala obchodný deficit.

Komoditná štruktúra importu Eritrey je relatívne diverzifikovaná, avšak medziročne sa výrazne nemení. Medzi najvýznamnejšie dovozné komodity patria predovšetkým strojárské výrobky a potraviny, najmä pšeničná múka (49,1 mil. USD), cestoviny (16,5 mil. USD), sójový olej (15,9 mil. USD) a cukor (15,5 mil. USD). Komoditnej štruktúre exportu jednoznačne dominuje meď a zinok, hoci hodnoty exportu sa medzi rokmi 2016 – 2017 výrazne zmenili. Medzi najvýznamnejšie vývozné komodity Eritrey patrí najmä zinok, meď a drahé kovy.

Tabuľka 5 Komoditná štruktúra importu a exportu Eritrey v rokoch 2016 – 2017

2016					
import			export		
strojárské výrobky	24 %	80,5 mil. USD	meď	42 %	154 mil. USD
potraviny	12 %	41,4 mil. USD	zinok	10 %	67,8 mil. USD
chemické produkty	11 %	37,8 mil. USD	zlato	26 %	96,5 mil. USD
2017					
import			export		
potraviny	24 %	72,8 mil. USD	zinok	75 %	206 mil. USD
strojárské výrobky	22 %	66,4 mil. USD	meď	14 %	37,2 mil. USD
chemické produkty	9,5 %	29,4 mil. USD	drahé kovy	1,1 %	3,15 mil. USD

Zdroj: The Observatory of Economic Complexity. *What does Eritrea import?* (2017), *What does Eritrea import?* (2016), *What does Eritrea export?* (2016), *What does Eritrea export?* (2017) [online]. 2019

Teritoriálna štruktúra importu Eritrey je tiež relatívne diverzifikovaná. Medzi rokmi 2016 – 2017 v rámci exportu aj importu jednoznačne dominovala Čína. Oproti roku 2016 môžeme konštatovať, že v roku 2017 sa objem importu z Egypta výrazne zvýšil, zatiaľ čo objem importu z Číny sa znížil. V oblasti exportu jednoznačne dominuje Čína, zatiaľ čo ostatné krajiny sa na popredných priečkach striedajú.

Tabuľka 6 Teritoriálna štruktúra importu a exportu Eritrey v rokoch 2016 – 2017

2016					
import			export		
Čína	21 %	69,2 mil. USD	Čína	45 %	167 mil. USD
Spojené Arabské Emiráty	16 %	52,9 mil. USD	Spojené Arabské Emiráty	25 %	94,2 mil. USD
Egypt	20 %	68,2 mil. USD	India	16 %	60,5 mil. USD
2017					
import			export		
Egypt	31 %	97 mil. USD	Čína	58 %	159 mil. USD
Čína	14 %	42,8 mil. USD	Južná Kórea	28 %	76,4 mil. USD
Taliano	10 %	31,5 mil. USD	Španielsko	7,2 %	19,8 mil. USD

Zdroj: The Observatory of Economic Complexity. *Where does Eritrea import from? (2017), What does Eritrea import from? (2016), What does Eritrea export from? (2016), What does Eritrea export from? (2017)* [online]. 2019

Etiópia je momentálne 129. najväčšou exportnou ekonomikou na svete. V roku 2017 dosiahla ekonomika Etiópie zápornú obchodnú bilanciu, pričom export krajiny predstavoval 2,2 mld. USD a import krajiny predstavoval 8 mld. USD.

Komoditná štruktúra importu Etiópie je podobne ako v Eritrei relatívne diverzifikovaná, pričom jednoznačne dominujú strojárské výrobky (27 % importov). Medzi tieto výrobky patria predovšetkým lietadlá, vrtuľníky a kozmické lode (660 mil. USD) a plynové turbíny (351 mil. USD). Komoditnej štruktúre exportu z krajiny dominujú potravinárske výrobky, medzi ktoré patria najmä káva (712 mil. USD) a olejnaté semená (348 mil. USD). Exportu drahých kovov dominuje zlato (242 mil. USD).

Tabuľka 7 Komoditná štruktúra importu a exportu Etiópie v rokoch 2016 – 2017

2016					
import			export		
strojárské výrobky	27 %	4,84 mld. USD	potraviny	58 %	1,81 mld. USD
kovy	12 %	2,13 mld. USD	drahé kovy	13 %	409 mil. USD
chemické produkty	11 %	2,06 mld. USD	strojárské výrobky	7,4 %	232 mil. USD

2017					
import			export		
strojárské výrobky	32 %	2,55 mld. USD	potraviny	68 %	1,5 mld. USD
kovy	11 %	858 mil. USD	drahé kovy	11 %	246 mil. USD
chemické výrobky	10 %	815 mil. USD	strojárské výrobky	6,5 %	144 mil. USD

Zdroj: The Observatory of Economic Complexity. *What does Ethiopia import? (2017), What does Ethiopia import? (2016), What does Ethiopia export? (2016), What does Ethiopia export? (2017)* [online]. 2019

Teritoriálna štruktúra Etiópie je bohato diverzifikovaná. Čína patrí podobne ako v Eritrei medzi najvýznamnejších obchodných partnerov. K obchodným partnerom v rámci importu pribudlo na popredných priečkach v roku 2017 Francúzsko, naopak objem importov z Kuvajtu sa znížil.

V oblasti exportov sa v roku 2017 objem tovarov a služieb do Číny znížil, nepatrila k prvým trom najvýznamnejším. V roku 2017 patrili medzi najvýznamnejších obchodných partnerov európske krajiny, predovšetkým Švajčiarsko, Holandsko a Nemecko.

Tabuľka 8 Teritoriálna štruktúra importu a exportu Etiópie v rokoch 2016 – 2017

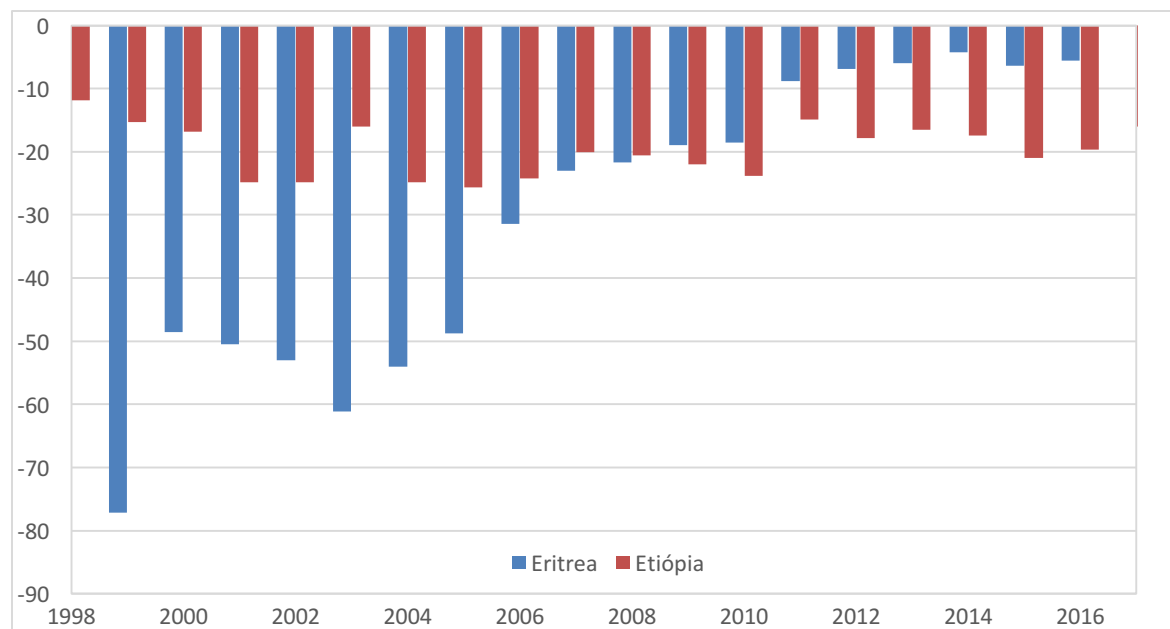
2016					
import			export		
Čína	30 %	5,46 mld. USD	Čína	14 %	425 mil. USD
India	7,3 %	1,3 mld. USD	Saudská Arábia	9,2 %	288 mil. USD
Kuvajt	5,6 %	1 mld. USD	Spojené Arabské Emiráty	5,9 %	184 mil. USD
2017					
Import			export		
Čína	33 %	2,65 mld. USD	Švajčiarsko	13 %	288 mil. USD
India	8,6 %	691 mil. USD	Holandsko	11 %	245 mil. USD
Francúzsko	12 %	938 mil. USD	Nemecko	8,4 %	184 mil. USD

Zdroj: The Observatory of Economic Complexity. *What does Ethiopia import from? (2017), What does Ethiopia import from? (2016), What does Ethiopia export from? (2016), What does Ethiopia export from? (2017)* [online]. 2019

Obchodná bilancia Eritrey podobne ako aj Etiópie vykazuje za posledné roky zápornú obchodnú bilanciu, teda obchodný deficit, čo znamená, že hodnoty importov tovarov a služieb do krajiny prevyšoval export z krajiny. V roku 1999 dosiahol obchodný deficit Eritrey najvyššiu hodnotu (-77,19 mil. USD), pričom od roku 2003 sa postupne krajine darí tento deficit znižovať.

Podobne ako Eritrea, aj Etiópia vykazovala v roku 2017 zápornú obchodnú bilanciu. Obchodná bilancia v Etiópii kolíše, krajine sa ju nedarí postupne znižovať.

Graf 5 Porovnanie hodnôt obchodnej bilancie Eritrey a Etiópie v rokoch 1998 – 2016 (% HDP)

Zdroj: The World Bank. *External balance on goods and services (% of GDP)* [online]. 2019

Záver

Etiópsko-eritrejské vzťahy boli vždy napäté. Konflikty medzi krajinami pretrvávali už od prvej polovice 20. storočia, pričom etiópsko-eritrejský spor o hranicu je zakorenený v súbore domácich politických konfliktov oboch štátov, čo predstavuje napríklad pretrvávajúcu diktatúru, rozdielne ideológie medzi vodcovstvami týchto krajín alebo túžba Etiópie o prístup k moru. Vzťahy medzi týmito krajinami sa zlepšili po desiatkach rokoch napätia a mnohých stratách na životoch podpísaním dohody o ukončení vojnového stavu. Táto dohoda upokojila nielen dianie na politickej scéne, pomohla aj rozšíriť a zlepšiť ekonomické väzby medzi Eritreou a Etiópiou. Napríklad eritrejská vláda zvolila ekonomický plán otvorenia trhu podporovaním slobodného podnikania, čím sa jej podarilo podobne ako aj Etiópii prilákať množstvo zahraničných investorov. Významným bolo aj obnovenie diplomatických vzťahov medzi Eritreou a Etiópiou po dvadsiatich rokoch.

Koniec konfliktu a mier medzi týmito krajinami posilnil regionálnu stabilitu, obnovil dôveru a odolnosť hospodárstiev obidvoch krajín a pomohol pretvoriť ekonomické podmienky celého regiónu.

Napriek neustále pretrvávajúcim problémom nielen neefektívneho hospodárskeho riadenia krajín Eritrey a Etiópie, ale aj stále veľmi rozšírenej chudoby v oboch krajinách, nízkej životnej úrovni, korupcii, neustálym občianskym vojnám a nepokojov spojených s rôznymi chorobami a porušovaním základných ľudských práv, sa Etiópii podarilo naštartovať ekonomický rast a prilákať zahraničných investorov, spolu s ktorými sa výrazne zvýšil aj prílev priamych zahraničných investícií. Záujem a investície zahraničných investorov smerovali najmä do rozvoja ťažobného a spracovateľského priemyslu, vzhľadom na to, že obe krajiny sú bohaté na nerastné suroviny. Aj napriek investíciám do ťažobného a spracovateľského sektora, ostáva potenciál Eritrey aj Etiópie v oblasti nerastného bohatstva nedostatočne využitý. Tieto faktory výrazne vplývajú negatívne na vnímanie Eritrey a Etiópie ostatnými krajinami vo svetovom dianí, pričom sa v súčasnosti tieto krajiny aj naďalej zaraďujú medzi najchudobnejšie a najzaostalejšie krajiny sveta. Naštartovanie ekonomiky a špeciálne ekonomického rastu predovšetkým v Etiópii, viedlo k ekonomickému a sociálnemu rozvoju, no pre zlepšenie svojho postavenia vo svete je potrebný dlhodobý proces. Tieto dve krajiny môžu docieľiť priaznivé výsledky rokmi starostlivého plánovania politiky a iniciovaním zmien v systéme. Aby ekonomický rast viedol k ekonomickému a sociálnemu rozvoju, vyžaduje si to dlhý čas, niekoľko dekád až generácií.

Zoznam použitej literatúry

Knižné zdroje

1. BEREKETEAB, Redie. *State-building in Post Liberation Eritrea : Challenges, Achievements and Potentials*. Londýn : Adonis & Abbey, 2009. 308 s. ISBN 978-1-906704-39-1
2. KURDI, Nafi. H. *L'Erythrée, une identité retrouvée*. Paríž: Karthala, 1995. 191 s. ISBN 9782865374984
3. MARSHALL, Tim. *V zajatí geografie*. Bratislava: Premedia, 2017. 248 s. ISBN 978-80-8159-513-4
4. MOJDL, Lubomír. *Etiopie*. Praha: Libri, 2005. 138 s. ISBN 80-7277-221-X
5. ORWIN, Martin – APPLEYARD, David. *Language and national identity in Africa : The Horn of Africa: Ethiopia, Eritrea, Djibouti, and Somalia*. New York: Oxford University Press, 2008. 367 s. ISBN 978-0-19-928674-4

Vedecké publikácie

6. LYONS, Terrence. *The Ethiopia-Eritrea Conflict and the Search for Peace in the Horn of Africa*. [online]. Londýn: ROAPE Publications, jún 2009, roč. 36, č. 120, s. 167-180. Review of African political Economy : Scientific journal. ISSN 1740-1720. Dostupné na: <https://www.jstor.org/stable/27756259?seq=1#page_scan_tab_contents>
7. SPRINKEL, Susana. *Ethiopia, Meet Eritrea: An overview of the landmine situation in Ethiopia and Eritrea as result of the border conflict* [online]. Harrisonburg: James Madison University, aug. 2002, roč. 6, č. 2, čl. 15. In Journal of Mine Action : Scientific journal. ISSN 1533-9440. Dostupné na: internete: <<https://commons.lib.jmu.edu/cisr-journal/vol6/iss2/15>>
8. SÝKORA, Jiří. *Nejméně rozvinuté země v mezinárodním spoločenství a jejich postup ke splnění rozvojových cílů milénia* [online]. Praha: Oeconomica, 2008, roč. 16, č. 4. In Acta Oeconomica Pragensia : Scientific journal. ISSN 2336-8225. Dostupné na internete: <<https://www.vse.cz/polek/download.php?lang=cz&jnl=aop&pdf=139.pdf>>

Elektronické dokumenty

9. African Development Bank Group. *Eritrea* [online]. 2019 [Citované 25. 03. 2019]. Dostupné na internete: <<https://www.afdb.org/en/topics-and-sectors/initiatives-partnerships/fragility-resilience/promoting-private-investment-in-transitioncountries/the-horn-of-africa-opportunity/country-profiles/eritrea/>>
10. African Development Bank Group. *Eritrea Economic Outlook* [online]. 2019 [Citované 27. 03. 2019]. Dostupné na internete: <<https://www.afdb.org/en/countries/eastafrica/eritrea/eritrea-economic-outlook/>>
11. African Development Bank Group. *Ethiopia Economic Outlook* [online]. 2019 [Citované 27. 03. 2019]. Dostupné na internete: <<https://www.afdb.org/en/countries/eastafrica/ethiopia/ethiopia-economic-outlook/>>
12. African Economic Outlook. *Eritrea* [online]. 2012 [Citované 27. 03. 2019]. Dostupné na internete: <http://www.youthpolicy.org/national/Eritrea_2012_Youth_Employment_Briefing.pdf>
13. Al Jazeera. *Ethiopia – Eritrea Conflict 20 Years Brothers War* [online]. 2018 [Citované 15. 02. 2019]. Dostupné na internete: <<https://www.aljazeera.com/indepth/opinion/ethiopia-eritrea-conflict-20-years-brothers-war-180506082447762.html>>
14. All Africa. *Ethiopia's Astounding Achievement in Attracting FDI* [online]. 2018 [Citované 26. 03. 2019]. Dostupné na internete: <<https://allafrica.com/stories/201805310455.html>>
15. Atlantic Council. *Eritrea's Economy* [online]. 2016 [Citované 25. 03. 2019]. Dostupné na internete: <<https://publications.atlanticcouncil.org/eritrea-economy/>>
16. BBC. *Eritrea country profile* [online]. 2018 [Citované 02. 01. 2019]. Dostupné na internete: <<https://www.bbc.com/news/world-africa-13349078>>

17. BBC. *Ethiopia country profile* [online]. 2018 [Citované 02. 01. 2019]. Dostupné na internete: <<https://www.bbc.com/news/world-africa-13349398>>
18. CGS. *Geology and mineral resources of Ethiopia* [online]. 2016 [Citované 30. 01. 2019]. Dostupné na internete: <<http://www.cgs.gov.cn/ddztt/kydh/2016kydh/gjhzcgxz/201609/P020160926523372875299.pdf>>
19. Denník N. *Utekajú pred diktatúrou ako v Severnej Kórei, migranti z Eritrey môžu prísť aj na Slovensko* [online]. 2015 [Citované 04. 01. 2019]. Dostupné na internete: <<https://dennikn.sk/149391/utekaju-pred-diktaturou-ako-v-severnej-korei-migranti-z-eritrey-mozu-prist-aj-na-slovensko/>>
20. Encyclopaedia Britannica. *Eritrea* [online]. 2019 [Citované 13.02.2019]. Dostupné na internete: <<https://www.britannica.com/place/Eritrea#ref129420>>
21. Encyclopaedia Britannica. *Ethiopia* [online]. 2019 [Citované 06. 02. 2019]. Dostupné na internete: <<https://www.britannica.com/place/Ethiopia>>
22. Encyclopaedia Britannica. *Foreign aid* [online]. 2019 [Citované 28. 03. 2019]. Dostupné na internete: <<https://www.britannica.com/topic/foreign-aid>>
23. Eritrea Embassy – Japan. *Mineral potential of the state of Eritrea* [online]. 2008 [Citované 21. 01. 2019]. Dostupné na internete: <<http://www.eritreambassyjapan.org/data/mineral.pdf>>
24. Eritrea. *Religions in Eritrea* [online]. 2018 [Citované 11. 01. 2019]. Dostupné na internete: <<http://www.eritrea.be/old/eritrea-religions.htm>>
25. Ethiopian Government Portal. *Economy* [online]. 2018 [Citované 20. 01. 2019]. Dostupné na internete: <http://www.ethiopia.gov.et/economy?p_p_id=56_INSTANCE_whShxLA3vTRO&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column1&p_p_col_count=1&_56_INSTANCE_whShxLA3vTRO_page=1>

26. European Commission. *International Cooperation and Development: Eritrea* [online]. 2019 [Citované 28. 03. 2019]. Dostupné na internete: <https://ec.europa.eu/europeaid/countries/eritrea_en>
27. European Commission. *International Cooperation and Development: Ethiopia* [online]. 2019 [Citované 28.03.2019]. Dostupné na internete: <https://ec.europa.eu/europeaid/countries/ethiopia_en>
28. FreedomHouse. *Harsh Laws and Violence Drive Global Decline* [online]. 2015 [Citované 05. 01. 2019]. Dostupné na internete: <https://freedomhouse.org/sites/default/files/FreedomofthePress_2015_FINAL.pdf>
29. Global Finance. *Eritrea GDP and Economic Data/Ethiopia GDP and Economic Data* [online]. 2019 [Citované 27. 03. 2019]. Dostupné na internete: <<https://www.gfmag.com/global-data/country-data/eritrea-gdp-country-report>>, <<https://www.gfmag.com/global-data/country-data/ethiopia-gdp-country-report>>
30. Index Mundi. *Eritrea GDP - composition by sector* [online]. 2018 [Citované 27. 03. 2019]. Dostupné na internete: <https://www.indexmundi.com/eritrea/gdp_composition_by_sector.html>
31. Index Mundi. *Ethiopia GDP - composition by sector* [online]. 2018 [Citované 27. 03. 2019]. Dostupné na internete: <https://www.indexmundi.com/ethiopia/gdp_composition_by_sector.html>
32. International Monetary Fund. *GDP, current prices* [online]. 2019 [Citované 27. 03. 2019]. Dostupné na internete: <<https://www.imf.org/external/datamapper/NGDPD@WEO/ETH/ERI>>
33. International Monetary Fund. *IMF Survey: For Sustained Growth, Ethiopia Needs to Promote Remonetization* [online]. 2010 [Citované 25. 03. 2019]. Dostupné na internete: <<https://www.imf.org/en/News/Articles/2015/09/28/04/53/socar062210a>>
34. New Business Ethiopia Reporting Business. *Ethiopia attracts \$843 million foreign direct investment* [online]. 2019 [Citované 26. 03. 2019]. Dostupné na internete: <<https://newbusinessethiopia.com/ethiopia-attracts-843-million-foreign-direct-investment/>>

35. Oakland Institute. *Development Aid to Ethiopia: Overlooking Violence, Marginalization, and Political Repression* [online]. 2019 [Citované 28. 03. 2019]. Dostupné na internete: <<https://www.oaklandinstitute.org/development-aid-ethiopia>>

36. OEF Research. *Ethiopia-Eritrea Rapprochement and the Economic Dynamics of the Horn of Africa* [online]. 2018 [Citované 02. 01. 2019]. Dostupné na internete: <<https://oefresearch.org/think-peace/ethiopia-eritrea-economics-horn-africa>>

37. San José State University, Department of Economics. *Political and Economic History of Ethiopia* [online]. 2018 [Citované 20. 01. 2019]. Dostupné na internete: <<http://www.sjsu.edu/faculty/watkins/ethiopia.htm>>

38. The Observatory of Economic Complexity. *What does Eritrea import? (2017), What does Eritrea import? (2016), What does Eritrea export? (2016), What does Eritrea export? (2017)* [online]. 2019 [Citované 28. 03. 2019]. Dostupné na internete: <https://atlas.media.mit.edu/en/visualize/tree_map/hs92/import/eri/all/show/2017/>,<https://atlas.media.mit.edu/en/visualize/tree_map/hs92/import/eri/all/show/2016/>,<https://atlas.media.mit.edu/en/visualize/tree_map/hs92/export/eri/all/show/2017/>,<https://atlas.media.mit.edu/en/visualize/tree_map/hs92/export/eri/all/show/2016/>

39. The Observatory of Economic Complexity. *What does Ethiopia import? (2017), What does Ethiopia import? (2016), What does Ethiopia export? (2016), What does Ethiopia export? (2017)* [online]. 2019 [Citované 28. 03. 2019]. Dostupné na internete: <https://atlas.media.mit.edu/en/visualize/tree_map/hs92/import/eth/all/show/2017/>,<https://atlas.media.mit.edu/en/visualize/tree_map/hs92/import/eth/all/show/2016/>,<https://atlas.media.mit.edu/en/visualize/tree_map/hs92/import/eth/all/show/2016/>,<https://atlas.media.mit.edu/en/visualize/tree_map/hs92/import/eth/all/show/2017/>

40. The Observatory of Economic Complexity. *What does Ethiopia import from? (2017), What does Ethiopia import from? (2016), What does Ethiopia export from? (2016), What does Ethiopia export from? (2017)* [online]. 2019 [Citované 28. 03. 2019]. Dostupné na internete: <https://atlas.media.mit.edu/en/visualize/tree_map/hs92/import/eth/show/all/2016/>,<https://atlas.media.mit.edu/en/visualize/tree_map/hs92/import/eth/show/all/2016/>,<https://atlas.media.mit.edu/en/visualize/tree_map/hs92/export/eth/show/all/2017/>,<https://atlas.media.mit.edu/en/visualize/tree_map/hs92/export/eth/show/all/2017/>

- h/show/all/2017/>, https://atlas.media.mit.edu/en/visualize/tree_map/hs92/export/eth/show/all/2016/
41. The Observatory of Economic Complexity. *Where does Eritrea import from? (2017), What does Eritrea import from? (2016), What does Eritrea export from? (2016), What does Eritrea export from? (2017)* [online]. 2019 [Citované 28. 03. 2019]. Dostupné na internete: <https://atlas.media.mit.edu/en/visualize/tree_map/hs92/import/eri/show/all/2017/>, <https://atlas.media.mit.edu/en/visualize/tree_map/hs92/import/eri/show/all/2016/>, <https://atlas.media.mit.edu/en/visualize/tree_map/hs92/export/eri/show/all/2016/>, <https://atlas.media.mit.edu/en/visualize/tree_map/hs92/export/eri/show/all/2017/>
 42. The World Bank. *Can Ethiopia's Resource Wealth Contribute to its Growth and Transformation?* [online]. 2015 [Citované 03. 02. 2019]. Dostupné na internete: <<http://www.worldbank.org/en/news/feature/2015/01/26/ethiopia-extractives-mining-strategic-assessment-mineral-sector>>
 43. The World Bank. *Ethiopia country overview* [online]. 2019 [Citované 25. 03. 2019]. Dostupné na internete: <<https://www.worldbank.org/en/country/ethiopia/overview>>
 44. The World Bank. *External balance on goods and services (% of GDP)* [online]. 2019 [Citované 28. 03. 2019]. Dostupné na internete: <<https://data.worldbank.org/indicator/NE.RSB.GNFS.ZS?locations=ET-ER>>
 45. The World Bank. *Foreign direct investment, net inflows (BoP, current US\$)* [online]. 2013 [Citované 25. 03. 2019]. Dostupné na internete: <<https://data.worldbank.org/indicator/BX.KLT.DINV.CD.WD>>
 46. The World Bank. *GDP (current US\$)* [online]. 2019 [Citované 27. 03. 2019]. Dostupné na internete: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?locations=ET-ER&name_desc=false>,
 47. The World Bank. *The World Bank In Eritrea, Overview* [online]. 2018 [Citované 15. 01. 2019]. Dostupné na internete: <<https://www.worldbank.org/en/country/eritrea/overview>>

48. The World Bank. *The World Bank In Ethiopia, Overview* [online]. 2018 [Citované 20. 01. 2019]. Dostupné na internete: <<https://www.worldbank.org/en/country/ethiopia/overview>>
49. Transparency International. *Corruption Perceptions Index 2018* [online]. 2018 [Citované 06. 01. 2019]. Dostupné na internete: <<https://www.transparency.org/cpi2018>>
50. United Nations – Africa Renewal. *Ethiopia: fixing agriculture* [online]. 2015 [Citované 06. 02. 2019]. Dostupné na internete: <<https://www.un.org/africarenewal/magazine/december2015/ethiopia-fixing-agriculture>>
51. United Nations – Africa Renewal. *Youth unemployment: lessons from Ethiopia* [online]. 2013 [Citované 25. 03. 2019]. Dostupné na internete: <<https://www.un.org/africarenewal/magazine/may-2013/youth-unemployment-lessons-ethiopia>>
52. United Nations Development Programme. *Human Development Reports: Eritrea, Ethiopia* [online]. 2019 [Citované 28. 03. 2019]. Dostupné na internete: <<http://hdr.undp.org/en/countries/profiles/ERI>>, <<http://hdr.undp.org/en/countries/profiles/ETH>>
53. USGS Science for a Changing World. *2010 Minerals Yearbook, Eritrea* [online]. 2010 [Citované 28. 01. 2019]. Dostupné na internete: <<https://minerals.usgs.gov/minerals/pubs/country/2010/myb3-2010-er.pdf>>
54. World Atlas Data. *Eritrea - Average consumer prices inflation rate* [online]. 2019 [Citované 25. 03. 2019]. Dostupné na internete: <<https://knoema.com/atlas/Eritrea/Inflation-rate>>
55. World Atlas Data. *Eritrea - Unemployment rate* [online]. 2019 [Citované 25. 03. 2019]. Dostupné na internete: <<https://knoema.com/atlas/Eritrea/Unemployment-rate>>
56. World Atlas Data. *Ethiopia - Average consumer prices inflation rate* [online]. 2019 [Citované 25. 03. 2019]. Dostupné na internete: <<https://knoema.com/atlas/Ethiopia/Inflation-rate>>

57. World Atlas. *Religious Beliefs in Ethiopia* [online]. 2017 [Citované 09. 01. 2019]. Dostupné na internete: <<https://www.worldatlas.com/articles/religious-beliefs-in-ethiopia.html>>
58. World Bank, Databank. *Country Profile: World Development Indicators database* [online]. 2019 [Citované 04. 01. 2019]. Dostupné na internete: <https://databank.worldbank.org/data/views/reports/reportwidget.aspx?Report_Name=CountryProfile&Id=b450fd57&tbar=y&dd=y&inf=n&zm=n&country=ERI>
59. World Bank, Databank. *Ease of doing business index* [online]. 2019 [Citované 05. 01. 2019]. Dostupné na internete: <https://data.worldbank.org/indicator/IC.BUS.EASE.XQ?end=2018&name_desc=false&start=2018&view=bar>
60. World Bank. *Overview of the Extractive Industry Sector in Ethiopia, and its Investment Opportunities* [online]. 2014 [Citované 30.01. 2019]. Dostupné na internete : <http://www.worldbank.org/content/dam/Worldbank/Event/Africa/Ethiopia%20Extractive%20Industries%20Forum%202014/1_MOM.pdf>